

1985/86:22

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

Torsdagen den 7 november

Kl. 15.00

*Kompletteringsval till
utskott*

*Utökning av antalet
suppleanter i vissa ut-
skott*

*Meddelande om fyll-
nadsval*

Förhandlingarna leddes till en början av förste vice talmannen.

1 § Kompletteringsval till utskott

Anf. 1 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Socialdemokratiska riksdagsgruppen har som suppleant i konstitutionsutskottet efter Reynoldh Furustrand anmält Kristina Svensson.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i konstitutionsutskottet

Kristina Svensson (s)

2 § Utökning av antalet suppleanter i vissa utskott

Anf. 2 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag har valberedningen föreslagit att antalet suppleanter i utrikes- och arbetsmarknadsutskotten skall utökas från 15 till 19, i konstitutions-, finans-, försvars-, kultur-, jordbruks- och näringsutskotten från 15 till 18, i skatte- och utbildningsutskotten från 15 till 17 samt i social- och bostadsutskotten från 15 till 16.

Jag hemställer att antalet suppleanter i utrikes- och arbetsmarknadsutskotten bestäms till 19, i konstitutions-, finans-, försvars-, kultur-, jordbruks- och näringsutskotten till 18, i skatte- och utbildningsutskotten till 17 samt i social- och bostadsutskotten till 16.

Kammaren biföll denna hemställan.

3 § Meddelande om fyllnadsval

Anf. 3 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag får meddela att fyllnadsvalen till utskotten kommer att ske vid morgondagens sammanträde.

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

4 § Svar på fråga 1985/86:58 om ett särskilt statsråd för sysselsättningsfrågor

Om ett särskilt statsråd för sysselsättningsfrågor

Anf. 4 Statsminister OLOF PALME:

Fru talman! Bengt Wittbom har frågat mig om jag avser att tillsätta ett statsråd med särskilt ansvar för sysselsättningen under mandatperioden.

Svaret är nej. Arbetsmarknadsministern har ett särskilt ansvar för sysselsättningsfrågorna.

Om ansvaret inom regeringen för den statliga löne- och personalpolitiken

Anf. 5 BENGT WITTBOM (m):

Fru talman! Jag får tacka statsministern för svaret på min fråga. Den första delen av svaret tycker jag är fullt tillfredsställande. Där har vi samma uppfattning, nämligen att det inte skall behövas en särskild minister för sysselsättningsfrågor. Den andra delen är litet nedslående. Bakgrunden till min fråga är ju att det inte varit alldeles klart, i alla fall inte här i riksdagen när oppositionen granskat regeringens politik, vem som egentligen har att svara för regeringens sysselsättningspolitiska linje i riksdagen. Jag tycker att det är bra att statsministern nu säger att det är arbetsmarknadsministern som har att göra detta.

Problemet är bara att de informationer som vi har tillgängliga och de uppfattningar som arbetsmarknadsministern själv har gett uttryck för inte stämmer överens med detta. Arbetsmarknadsministern skriver t. ex. i en artikel i Svenska Dagbladet från augusti i år följande:

”I vår regering är det nämligen så att vi alla, var och en på sitt sätt, är sysselsättningsministrar.

Därutöver har jag ett särskilt ansvar för arbetsmarknadspolitiken.”

Av den här artikeln framgår alltså klart att arbetsmarknadsministern inte har samma uppfattning som statsministern. Min följdfråga till statsministern blir naturligtvis: Har statsministern vidtagit några särskilda föranstaltningar för att klargöra för arbetsmarknadsministern hur det förhåller sig? Det hoppas jag att statsministern har gjort, för då har vi äntligen en chans att få till stånd en sysselsättningspolitisk debatt här i riksdagen, inte bara diskussioner om arbetsmarknadspolitiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1985/86:93 om ansvaret inom regeringen för den statliga löne- och personalpolitiken

Anf. 6 Statsminister OLOF PALME:

Fru talman! Alf Wennerfors har frågat mig varför ansvaret för den statliga lönepolitiken resp. den statliga personalpolitiken är delat mellan två departement.

Eftersom den statliga lönepolitiken är en viktig del av den ekonomiska politiken, är det ändamålsenligt att ansvaret för denna ligger i finansdepartementet.

Den statliga personalpolitiken har en nära anknytning till det förnyelsear-

bete som pågår inom den offentliga sektorn. Jag har därför bedömt det lämpligast att ansvaret för personalpolitiken ligger kvar i civildepartementet.

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

Om ansvaret inom regeringen för den statliga löne- och personalpolitiken

Anf. 7 ALF WENNERFORS (m):

Fru talman! Tack för svaret.

När regeringen utsåg en särskild löne minister reagerade jag mycket positivt. Men när jag upptäckte att lönepolitiken skulle sortera under finansdepartementet och personalpolitiken under civildepartementet blev jag litet förvånad. Var fanns kunskapen och konsekvensen i regeringen, frågade jag mig.

Jag vill påminna statsministern om att statsministern tillsammans med civilministern och andra statsråd har varit med om att framlägga proposition 1984/85:219, och av den framgår det så klart och tydligt att regeringen har den alldeles bestämda uppfattningen att personalpolitik och lönepolitik hör ihop. Jag skall kanske också påminna om att vi just nu behandlar den propositionen i riksdagen, och så småningom skall den upp här i kammaren.

Jag skall bara nämna några saker ur propositionen. På s. 8 sägs t. ex.: "Det finns nära samband mellan den statliga lönepolitiken och möjligheterna att få rätt personal i den statliga verksamheten." Detta är mycket väl utvecklat senare. På s. 10 sägs om chefsrekryteringen hur viktigt det är att lönepolitiken hänger ihop med personalpolitiken. Här står också om andra delar av personalpolitiken att den är avhängig av vilken lönepolitik man för.

Jag skulle vilja rekommendera statsministern att ge några medarbetare i uppdrag att se över detta och undersöka om ni inte borde omorganisera arbetet inom regeringen på den här punkten.

Anf. 8 Statsminister OLOF PALME:

Fru talman! Jag är tacksam för herr Wennerfors vänliga omtanke. Vi har faktiskt funderat rätt mycket på det här. Inom civildepartementet pågår mycket av förnyelsearbetet inom den offentliga sektorn. Där finns de stora verken, statskontoret, riksrevisionsverket osv., som har med detta att göra.

Den enda slutsats jag kan dra är att det förvisso krävs ett mycket nära samarbete mellan civilministern och löne ministern för att det här skall fungera på ett tillfredsställande sätt.

Anf. 9 ALF WENNERFORS (m):

Fru talman! Tack för att herr statsministern utvecklade ytterligare litet tankar.

Jag har viss förståelse för det som står i tredje stycket i svaret till mig om förnyelsearbetet, som statsministern också påpekade nu. Men mot detta skall ju vägas hela denna proposition som ni lägger fram, som på alla möjliga sätt lägger tyngd uti att det finns ett samband mellan lönepolitik och personalpolitik.

När man anställs är det ju inte bara en fråga om kontantlönen, vilket också framgår av propositionen. Det är också en fråga om vilken trygghet du får, vilken utbildning du får, vilken utveckling du får, vilka karriärmöjligheter du har och vilka slags luncher du får möjlighet till, vad det är för företagshälsovård och vad det blir för medbestämmande. Allt detta är personalpolitik, och

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

Om det socialdemokratiska kravet på införande av republik

Om kravet på visum för inresa i Sverige i vissa fall

det hänger verkligen intimt ihop med lönepolitik.

Än en gång rekommenderar jag statsministern att fundera ytterligare en gång.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1985/86:142 om det socialdemokratiska kravet på införande av republik

Anf. 10 Statsminister OLOF PALME:

Fru talman! Anders Björck har ställt en fråga till mig om det socialdemokratiska partiprogrammets republikkrav.

Mitt svar är att det inte är aktuellt att göra några förändringar i det svenska statsskicket.

Anf. 11 ANDERS BJÖRCK (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsministern för svaret på min fråga. Det är tyvärr inget helt klargörande svar. Jag frågade nämligen om statsministern tog avstånd från riksdagsman Arne Gadds hätska angrepp mot den svenska monarkin.

Nu får man ett intryck av att statsministern försöker sätta sig på två stolar. Han försöker lugna de många svenskar som är upprörda över det språk som en socialdemokratisk riksdagsman har använt mot statschefen och den stora majoritet av svenska folket som faktiskt slår vakt om monarkin. Till den kategorin hör också många inom det socialdemokratiska partiet, fru talman.

Risken med att sätta sig på två stolar är att man med ett brak ramplar i golvet. Många med mig menar säkert att det är svagt att landets statsminister inte kan kosta på sig ett rejält avståndstagande från det grova språk som Gadd har använt. Om kungen sade han ordagrant: "Låt honom gå på en AMS-kurs, så kan han lära sig att göra någon nytta."

Jag frågar nu direkt Olof Palme: Anser Olof Palme att kungen inte gör någon nytta i dag?

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1985/86:70 om kravet på visum för inresa i Sverige i vissa fall

Anf. 12 Utrikesminister STEN ANDERSSON:

Fru talman! Wiggo Komstedt har ställt en fråga till mig om de svenska viseringsreglerna för medborgare i Polen och DDR som innehar tjänstepass.

Sverige ingick år 1974 ett viseringsfrihetsavtal med Polen. Därigenom infördes viseringsfrihet för alla polska medborgare oavsett vilken typ av pass de innehade: Polen suspenderade avtalet i december 1981. På svensk sida återinfördes viseringstvånget för polska medborgare i maj 1982. Åtgärderna i Polen och Sverige omfattade emellertid inte innehavare av diplomat- och

tjänstepass. Den viseringsfrihet som nu råder för innehavare av polska diplomat- och tjänstepass är således en återstod av 1974 års suspenderade viseringsfrihetsavtal.

I förhållande till DDR finns inget viseringsfrihetsavtal. Viseringstvång gäller för samtliga medborgare i DDR oavsett passinnehav.

Anf. 13 WIGGO KOMSTEDT (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Många tycker säkerligen att det är egendomligt att man inte behöver visum när man är utrustad med ett tjänstepass. Med tanke på de många märkliga besök som gjorts av polska medborgare speciellt i södra Sverige framstår detta kanske som ännu mer märkligt. Helt klart har avsikten varit att kartlägga vissa personers dagsprogram eller rättare sagt dygnsprogram, kartlägga militära anläggningar, hamnar, flygplatser osv. Det finns ett otal exempel på detta under senare år.

Denna verksamhet sker naturligtvis mycket enklare om dessa polska medborgare inte behöver visum för att resa till Sverige, utan kan klara det hela genom att vara utrustade med tjänstepass.

I södra Sverige är vi många som är djupt oroade över den verksamhet som bedrivs, och vi tror att det skulle vara litet svårare om dessa personer behövde ha visum för inresan till Sverige, även om de är utrustade med s. k. tjänstepass.

Med tanke på vad som har förekommit frågar jag utrikesministern om han inte är beredd att vidta några förändringar på den här punkten.

Överläggningen var härmed avslutad.

**8 § Svar på fråga 1985/86:127 om fortsättningen av
Stockholmskonferensens arbete**

Anf. 14 Utrikesminister STEN ANDERSSON:

Fru talman! Anita Bråkenhielm har frågat vilken planering som finns för att även en eventuell förlängning av Stockholmskonferensen skall kunna förläggas till Stockholm.

Enligt beslut av ESK:s uppföljningsmöte i Madrid utgör Stockholmskonferensen första fasen i en förhandlingsprocess om förtroende- och säkerhetskapande åtgärder och nedrustning i Europa. Madridmötet tog dock inte ställning till när den första fasen skall vara avslutad. Beslut därom kan heller inte fattas av Stockholmskonferensen utan enbart av ett nytt uppföljningsmöte. Ett sådant kommer att hållas i Wien med början i november 1986.

Därför är det i dag för tidigt att uttala sig om Stockholmskonferensens fortsättning. Jag vill dock erinra om att värdskapet för de möten och förhandlingar som äger rum inom ESK brukar rotera mellan de olika länderna. Inom regeringskansliet pågår emellertid en genomgång av de praktiska förutsättningarna i det fall att de deltagande länderna – trots rotationsprincipen – skulle önska ett fortsatt svenskt värdskap.

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om de franska kärnva-
penproven i Polynesien*

Anf. 15 ANITA BRÅKENHJELM (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka utrikesministern för svaret.

I sin inledning gör utrikesministern en liten, förhoppningsvis oavsiktlig, omtolkning av min fråga. Jag har inte frågat om en eventuell förlängning. Det gäller väl inte heller, det framgår av det utdelade svarets andra stycke, någon förlängning, utan i så fall blir det ett återupptagande av konferensen. Det måste ju, som det också sågs i svarets andra stycke, fattas ett nytt beslut av uppföljningskonferensen i Wien, om det över huvud taget skall bli en ny omgång av det som nu kallas för Stockholmskonferensen, nämligen förhandlingarna om förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder.

Det kan synas tidigt att väcka denna fråga nu, eftersom vi först måste få ett resultat här i Stockholm förenligt med mandatet, av militär betydelse, omfattande hela Europa, försett med möjligheter till verifikation osv. Vi måste också, vilket är ännu svårare, få en sammanvägning av ESK:s olika processer i Wien. Det är därför inte alls säkert att det blir någon uppföljning över huvud taget, men låt oss hoppas att det blir en sådan.

Efter ett par år står det klart att våra utländska gäster uppskattar Stockholm som konferensort. Man har t. o. m. sagt mig att myterna om svenskarnas ovänlighet och blygsamhet och vårt ogästvänliga klimat är just bara myter och att allting är mycket bra.

Det är glädjande att det inom regeringskansliet finns en viss praktisk framförhållning. Frågorna beträffande omförhandling när det gäller lokal-kontrakt och möjligheterna att låta organisationerna övervintra måste man kanske trots allt ta itu med redan nu, även om det kan dröja i värsta fall flera år, innan Stockholmskonferensens arbete kan återupptas.

Jag hoppas att vi är överens om att det vore positivt om resultatet här i Stockholm kunde bli sådant att det bäddar för att vi kommer vidare i detta viktiga arbete, och då gärna i vår egen huvudstad.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1985/86:150 om de franska kärnvapenproven i Polynesien

Anf. 16 Utrikesminister STEN ANDERSSON:

Fru talman! Gunnel Jonäng har frågat mig på vilket sätt Sverige avser markera ett avståndstagande från de franska kärnvapenproven.

Den 24 oktober i år genomförde Frankrike vid Mururoa-atollen i Stilla havet ett kärnvapenprov.

Den svenska regeringen tar avstånd från denna kärnvapensprängning, liksom från varje annat kärnvapenprov. Sverige arbetar sedan många år tillbaka aktivt i såväl FN som nedrustningskonferensen i Genève för att få till stånd ett fullständigt förbud mot kärnvapenprov. FN:s generalförsamling har med stora majoriteter under en följd av år krävt ett fullständigt förbud mot kärnvapenprov.

Normalt kommenterar vi inte enskilda kärnvapenprov, som de senaste åren ägt rum med en genomsnittlig frekvens av ett prov per vecka.

Huvudparten av dessa prov genomförs för övrigt av USA och Sovjetunionen. Men detta franska kärnvapenprov måste sägas ha genomförts under speciella omständigheter. Provet utfördes under stor publicitet, i närvaro av franska regeringsmedlemmar och på dagen för FN:s 40-årsjubileum.

Under president Mitterrands besök i Sverige i följande underströk regeringen den vikt vi fäster vid ett fullständigt kärnvapenprovstopp. Regeringen hyser förståelse för de meningsyttringar som kommit till uttryck mot de franska kärnvapenproven i Stilla havet och följer noggrant utvecklingen i området. Från svensk sida har vi därutöver – i detta fall – uttryckt uppfattningen att Frankrike med genomförandet av provet på FN-dagen visar stor okänslighet.

Anf. 17 GUNNEL JONÄNG (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka utrikesministern för svaret på min fråga. Jag vill också passa på att hälsa Sten Andersson välkommen till den nya befattningen och säga att jag hoppas på ett gott samarbete. Men då behövs det förstås litet bättre svar än det som jag har fått i dag, för nog är det dåligt.

Det var en utmaning mot världssopinionen när Frankrike valde att just på FN-dagen företa ett nytt kärnvapenprov i Polynesien. Det gjordes till yttermera visso till en stor spektakulär händelse med deltagande av, som utrikesministern säger, franska politiker med premiärminister Fabius i spetsen.

Frankrike nonchalerar totalt befolkningens protester mot kärnvapenproven och befolkningens hälsotillstånd. Vi känner också till den skandalösa behandlingen av Greenpeacefartyget Rainbow Warrior.

Jag har läst statsministerns och förra utrikesministerns tal i FN, men där sägs ingenting om de franska kärnvapenproven. Jag tycker inte att det räcker att man hänvisar till att Sverige arbetar för ett fullständigt provstopp. Vi måste också kunna medverka i FN och på andra sätt för att skapa opinion mot de franska kärnvapenproven och stödja befolkningen i dess protester. Det tragiska är ju att fransmännen är så upptagna av sin egen storhet som kärnvapenmakt att de inte intresserar sig det minsta för de faror som de utsätter andra för. Just på grund av deras brist på insikt borde det vara desto mer angeläget för Sverige att medverka till att skapa opinion mot deras kärnvapenprov.

Av svaret framgår att man under president Mitterrands besök i Sverige tydligen inte diskuterade de franska kärnvapenproven, utan man diskuterade enligt svaret endast ett fullständigt provstopp.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1985/86:154 om utresetillstånd för dottern till estniskt flyktingpar

Anf. 18 Utrikesminister STEN ANDERSSON:

Fru talman! Gunnar Hökmark har frågat mig vilka åtgärder som har vidtagits från svensk sida för att förmå de sovjetiska myndigheterna att bevilja utresetillstånd för dottern till ett estniskt flyktingpar.

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om utresetillstånd för
dottern till estniskt flyk-
tingpar*

Utrikesminister Bodström förklarade i riksdagen den 18 april, att när en ny ansökan om utresa för flickan lämnas in, är vi beredda att hos de sovjetiska myndigheterna uttala vårt stöd för denna. Någon sådan ny ansökan har emellertid ännu inte lämnats in till vederbörande myndighet i Sovjetunionen. Vi har dock anledning att förmoda att den kan lämnas in inom den allra närmaste tiden. Vi kommer då att hos de sovjetiska myndigheterna aktivt verka för att denna ansökan bifalles. Jag vill tillägga att sovjetiska myndigheter under hand redan erinrats om vår förhoppning att frågan snart skall kunna lösas.

Anf. 19 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Först av allt ber jag att få tacka utrikesministern för svaret på frågan. Jag vill även tacka för att man faktiskt har gjort insatser när det gäller denna fråga. Det finns inte någon anledning att här i riksdagen debattera frågan, men det finns anledning att understryka att vi – riksdagen, svenska folket och regeringen – av humanitära skäl inte kan acceptera att en tvåårig flicka hålls borta från sina föräldrar och neckas utresetillstånd. Det finns också anledning att påminna om att detta är ett brott mot Helsingforsavtalet.

Jag blev dock litet besviken när utrikesministern hävdade att någon ny ansökan inte har lämnats in. Jag tror nämligen att det är väl känt både på UD och på annat håll att det här paret ett otal gånger har försökt lämna in en ansökan, men att de sovjetiska myndigheterna på olika sätt byråkratiskt krånglar, därför att de inte vill ha något att göra med denna ansökan. Jag tycker inte att den svenska regeringen skall behöva avvakta att den sovjetiska regeringen i byråkratisk ordning accepterar att den nya ansökan inlämnas. Denna ansökan finns ju. Paret har på olika sätt försökt få ett utresetillstånd för sin dotter. Jag tycker att det vore bra om utrikesministern klargjorde sin ståndpunkt i denna fråga, men även klargjorde sin syn på hur den svenska regeringen ser på hur den här typen av brott mot Helsingforsavtalet påverkar möjligheterna för ett förtroendefullt samarbete mellan vårt land och Sovjetunionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1985/86:91 om behandlingen av asylsökande

Anf. 20 Statsrådet ANITA GRADIN:

Fru talman! Sten Andersson i Malmö har frågat mig om jag är beredd att vidta förändringar i gällande bestämmelser så att tveksamhet från polisens sida vad gäller behandlingen av asylsökande inte uppstår. Frågan är ställd mot bakgrund av att uppgifter förekommer i massmedia om att asylsökande vid gränsen blir godtyckligt och olika behandlade. Enligt Sten Andersson skulle det t. o. m. talas om övergrepp från polisens sida.

Det finns klara regler för hur polisen skall bemöta allmänheten, oavsett om det gäller svenska eller utländska medborgare. Dessa regler återfinns såväl i polislagen som i de olika speciallagar polisen har att tillämpa. En utlänning som söker asyl i Sverige skall behandlas med förståelse och respekt. Om

polisen inte följer gällande bestämmelser utgår jag från att rikspolisstyrelsen eller de rättsvårdande myndigheterna, JO eller JK, ingriper.

Beträffande utlänningslagen har jag svårt att förstå att tillämpningen av dess regler skulle kunna förorsaka något större mått av tveksamhet från polisens sida. Jag är därför på denna grund inte för närvarande beredd att föreslå några ändringar i utlänningslagstiftningen. I detta sammanhang vill jag erinra om att regeringen förra hösten tillsatte en särskild utredning för att se över asylförfarandet vid gränsen.

Anf. 21 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag har ställt den här frågan på grund av att det i massmedia har förekommit en kanonad av beskyllningar mot framför allt Trelleborgspolisen och dess sätt att uppträda i samband med flyktingärenden. Nu får jag beskedet att statsrådet inte är beredd att vidta några förändringar. Statsrådet anser tydligen att det sätt på vilket polisen i Trelleborg sköter sig är korrekt och att man där följer gällande regler och bestämmelser.

Detta är en mycket besvärlig fråga för framför allt Trelleborgspolisen, som bestämt hävdar att man följer de regler som gäller för verksamheten. Ändå blir man dagligen hårt kritiserad. Det finns säkert mer än en polis i Trelleborg som skulle behöva ett klart stöd från statsrådets sida i form av ett uttalande, där det klart poängteras att det inte finns någon berättigad kritik mot Trelleborgspolisens handlande. Jag skulle sätta stort värde på om statsrådet här i dag ville förklara att hon är nöjd med det sätt på vilket polisen i Trelleborg uppträder.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1985/86:134 om civilingenjörsutbildningen

Anf. 22 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Fru talman! Per Unckel har frågat mig om jag för riksdagen vill redovisa på vilket sätt minskade kvalificerade lärarinsatser enligt regeringens mening skulle kunna vara till fördel för utbildningskvaliteten.

Enligt riksdagens beslut skall regeringen lägga fram förslag om en förlängning av arkitektutbildningen och civilingenjörsutbildningen från 160 till 180 poäng. Beslutet förutsätter att förlängningen i sig kan genomföras utan ökade kostnader.

Civilingenjörsutbildningen karakteriseras av en stor del schemalagd undervisning, 25–35 timmar per vecka. Om en förlängning av utbildningen skall ske inom ramen för oförändrade resurser måste utbildningen genomföras på ett annat sätt än tidigare, t. ex. genom att de första årens kurser läggs ut över en längre tid än för närvarande. Mot bakgrund av en sådan förändring har utbildningsdepartementet velat ställa frågan om balansen mellan schemalagd undervisning och självstudier är väl avvägd.

Syftet med uppdraget till UHÄ har självfallet inte varit att se om man kan skära ner insatsen av kvalificerade lärare i civilingenjörsutbildningen.

Tvärtom har syftet varit att pröva förutsättningarna för en omfördelning av undervisningsinsatserna så att mera kvalificerad lärarpersonal engageras i ökad utsträckning och beroendet av inte färdigutbildade eller helt nyblivna civilingenjörer minskas i motsvarande mån. En minskning av undervisningstätheten skulle kunna vara ett sätt att åstadkomma en sådan kvalitativ förstärkning inom oförändrade kostnadsramar.

Jag avser att återkomma till frågan om kvalitetshöjande åtgärder i nästa budgetproposition.

Anf. 23 PER UNCKEL (m):

Fru talman! Först ber jag att få tacka utbildningsministern för svaret på min fråga. Bakgrunden till denna känner vi alla till, nämligen att Sverige dras med en alldeles osedvanligt besvärande brist på tekniker. Mycket talar för att Sveriges framgångar på den internationella marknaden, om det inte görs drastiska insatser för att förbättra kvaliteten och öka förutsättningarna för en god teknikerutbildning, kommer att hämmas på grund av att vi inte förmår att producera en teknikerutbildning som är av en kvalitet och som sker i en takt som svarar mot det svenska samhällets behov.

Det var bakgrunden, fru talman, till att en enig opposition i våras faktiskt lyckades driva regeringen till att sätta sig ned och fundera över hur teknikerkrisen skulle kunna lösas. Ett sätt, sade regeringen, var att pröva huruvida man inom ramen för den tekniska kvalificerade utbildningen skulle kunna minska de direkta undervisningsinsatserna och anordna undervisningen så, att beroendet av insatser av innehavare av assistent- och doktorandtjänster minskar.

Jag tror att utbildningsministern förstår att många av oss som drev fram regeringens uppdrag att se över teknikersituationen tog oss för pannan när vi läste om regeringens uppdrag till universitets- och högskoleämbetet. Lennart Bodström har här, fru talman, inte lyckats förklara hur det kan komma sig att en minskad undervisningsvolym skulle kunna innebära en bättre kvalitet på utbildningen. Därför kvarstår den preliminära slutsats som många av oss drog för länge sedan, nämligen att regeringen av någon outgrundlig anledning bestämde sig för att medvetet bryta mot riksdagsbeslutet.

Min fråga nu till Lennart Bodström är: Överger regeringen tanken på att minska undervisningsvolymen inom den kvalificerade tekniska utbildningen eller är det, trots UHÄ:s mycket kraftiga avståndstagande från denna – förlåt uttrycket – bisarra tanke, fortfarande regeringens uppfattning att detta skulle kunna var någonting att överväga också framöver?

Anf. 24 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Fru talman! Jag ber att få exemplifiera Per Unckels citatkonst. I sin första fråga bad han regeringen tala om på vilket sätt minskade kvalificerade lärarinsatser enligt regeringens mening skulle kunna vara till fördel för utbildningskvaliteten. Men tidigare i samma fråga har Per Unckel sagt att det uppdrag som regeringen gav till UHÄ var "att undersöka möjligheterna att minska de direkta undervisningsinsatserna och att anordna undervisningen så, att beroendet av insatser av innehavare av assistent- och doktorandtjänster minskar".

Regeringen har som *ett* led i sitt utredningsarbete velat höra om det är nödvändigt med 25, 30 eller 35 undervisningstimmar per vecka, när det i stor utsträckning är teknologer med ett års längre erfarenhet än de som skall utbildas som går på kursen, och om inte denna utbildningstid kunde tas i anspråk av akademiska lärare.

Anf. 25 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Den medgivna tiden är tyvärr ute.

Anf. 26 PER UNCKEL (m):

Fru talman! För min del handlar det när det gäller "kvalificerade lärare" i detta sammanhang om fast anställd personal och dem som doktorerar, vilka enligt min mening också är kvalificerade. Denna typ av undervisning tycker jag att utbildningsministern borde försöka slå vakt om. Det gäller däremot knappast den undervisning som sker med hjälp av dem som själva håller på att lära sig till civilingenjörer. I regeringsuppdraget till UHÄ står det uttryckligen, fru talman, att man skall undersöka förutsättningarna att undervisa mindre på de tekniska högskolorna. Det anser jag mig, med viss tyngd, kunna säga är rakt motstridigt de intressen för högre kvalitet i civilingenjörsutbildningen som Sverige har användning och behov av.

Anf. 27 Utbildningsminister LENNART BODSTRÖM:

Fru talman! Det finns ju andra former av akademisk undervisning där det inte är nödvändigt att ha 25, 30 eller 35 lektionstimmar. Vidare kan det väl inte vara så farligt om utbildningsdepartementet ställer frågan om det skulle vara nödvändigt att ha teknologerna sittande på skolbänken oavbrutet från måndag morgon till fredag eftermiddag.

Anf. 28 PER UNCKEL (m):

Fru talman! Utbildningsministern kom helt nyligen från ett annat departement och kan därför kanske inte avkrävas några större kunskaper om hur länge de blivande ingenjörerna faktiskt sitter på skolbänken. Jag kan försäkra utbildningsministern att den tid han nyss angav ligger mil från den omfattning som undervisningen i dag har. UHÄ konstaterar i sitt svar på regeringsuppdraget att den antydning till lösning av problemet som regeringen givit UHÄ innebär en dålig lösning. Jag för min del konstaterar att utbildningsministern dess värre under den här debatten inte har varit beredd att säga att han också tycker det.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1985/86:95 om försöksverksamhet med mindre vindkraftverk

Anf. 29 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Fru talman! Utvecklingen av vindkraften i Danmark och Sverige har gått delvis skilda vägar beroende på skillnader i förutsättningar.

I Danmark bygger elförsörjningen på produktion i kraftverk som eldas med importerade fossila bränslen. Detta leder till avsevärt högre elpriser än i Sverige. De höga elpriserna har gjort det lönsamt för bl. a. jordbrukare att investera i egna vindkraftsaggregat vilket givit upphov till en omfattande hemmamarknad för små vindkraftverk. Den stora efterfrågan på vindkraft i USA som följd av bl. a. speciella skatteregler och höga elpriser har samtidigt skapat exportmöjligheter som många danska tillverkare skickligt utnyttjat.

Den svenska elförsörjningen baseras i huvudsak på vattenkraft och kärnkraft och kännetecknas av låga elpriser. Detta gör att vindkraften för närvarande har svårt att konkurrera i det svenska kraftsystemet.

I Sverige har en målmedveten satsning på vindkraft genomförts. Kalkyler och bedömningar visade att en mer omfattande användning av vindkraft i svensk elförsörjning skulle förutsätta stora aggregat. Det svenska programmet inriktades därför redan tidigt på utveckling av sådana aggregat. Vindkraft i stora aggregat är emellertid avancerad teknik som tar lång tid att utveckla. Staten har hittills satsat 270 milj. kr. på att utveckla vindkraften.

Jag har kommit överens med kraftindustrin om en fortsatt utveckling av vindkraften i vilken ingår såväl statliga insatser som insatser från kraftindustrin.

Små aggregatstorlekar har utvecklats såväl här hemma som utomlands. Om det visar sig att vi framdeles skulle vilja satsa även på små vindkraftsaggregat för svensk elförsörjning bör det således finnas goda möjligheter till detta.

Anf. 30 INGRID HASSELSTRÖM NYVALL (fp):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet Dahl!

Bakgrunden till min fråga är givetvis den omställning från kärnkraft till andra energikällor som vi har framför oss. Alla utvägar måste prövas, eftersom det inte är bara en enda energikälla som kan ersätta kärnkraften, utan det måste bli fråga om en mångfald energikällor.

Alla energikällor har nackdelar, vindkraften dock i ovanligt ringa grad. Hur stora fördelar vindkraften har, dvs. hur mycket energi den ger, är ju under prövning. Det svenska vindkraftsprogrammet har dock hittills dominerats av konstruktion och drift av de två stora vindkraftverken på 2 resp. 3 MW på Gotland och i Skåne. Det utvecklingsprogram som nu lagts fram fortsätter enligt min uppfattning alltför ensidigt denna satsning på stora verk.

I Danmark och i USA har det ju, som statsrådet Dahl här nämnde, skett en satsning på mindre verk. Det har naturligtvis haft speciella betingelser. Varför Sverige nu bundit upp sig för mångdubbelt större vindkraftverk tycker jag inte är klarlagt. Att vindkraften för närvarande har svårt att konkurrera i det svenska kraftsystemet kan jag helt hålla med om, men det är ju inte det vi talar om – det är framtiden vi talar om. Varför kan vi inte då pröva andra typer av vindkraftverk efter våra långa och många gånger flacka kuster?

Jag vill ställa en följdfråga till statsrådet Dahl: Varför måste vi vänta med att pröva andra typer? Det tar ju en viss tid med de olika utvecklingshetererna. Varför kan vi inte, samtidigt som vi planerar att bygga nya stora aggregat, också försöka pröva några små?

Anf. 31 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Fru talman! Vi är helt överens om att vi inte kan vänta med att utveckla den teknik som skall ersätta kärnkraften. Det är av det skälet som vi i dag, trots att det är svårt för vindkraften att hävda sig kommersiellt, faktiskt satsar flera hundra miljoner kronor på utveckling av vindkraften. Nu har vi också fått kraftindustrin att engagera sig, så att industrin är med om att dela kostnaderna och ansvaret. Det finns också tillverkare och uppfinnare som arbetar med små vindkraftverk i Sverige i dag.

Man har alltså gjort en bedömning av användbarheten för större vindkraftverk. Det betyder inte att man utesluter små. Inriktningen är att vi till 1990 genom praktiska erfarenheter skall ha underlag klart för att kunna bedöma vindkraftens roll i det framtida systemet.

Anf. 32 INGRID HASSELSTRÖM NYVALL (fp):

Fru talman! Om vi skall försöka att ha detta klarlagt redan till 1990, statsrådet Dahl, måste vi väl börja pröva olika sorter redan i dag?

Jag har föreslagit att vi skulle kunna göra sådana här prov på Simpvarps-halvön, där vi redan har O 1 och O 3 och där miljön så att säga redan är elektrifierad. Jag tycker att detta skulle vara en mycket lämplig plats för sådana försök.

I det brev som vi fick från Vattenfall häromdagen och där man talar om att man har en vilja att avveckla kärnkraften, sägs bara – nästan parentetiskt – att man *försöker* klarlägga vindkraftens förutsättningar. Jag önskar att statsrådet Dahl ger Vattenfall större möjligheter än att bara *försöka* klarlägga. Jag tycker att vi skall göra en mer aktiv prövning.

Anf. 33 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Fru talman! Jag vill för fullständighetens skull klargöra inte bara att det i dag finns tillverkare som arbetar med små vindkraftverk utan att det i Vattenfalls utvecklingsprogram ingår även små vindkraftverk. Det satsas alltså på det i dag.

Anf. 34 INGRID HASSELSTRÖM NYVALL (fp):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Dahl för den informationen. Jag tycker att den inte har kommit fram i den kortfattade PM som helt nyligen presenterades om det utvecklingsprogram som regeringen har antagit tillsammans med Vattenfall, Sydkraft och övrig kraftindustri.

Jag skulle gärna se att vi framöver får litet mera konkreta bevis på vad man vill göra. Det är mycket bra att tillverkare arbetar med små vindkraftverk, men vi kanske måste systematisera det hela mera.

Överläggningen var härmed avslutad.

Om begränsning av användningen av kol i värmeverk

Anf. 35 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Fru talman! Kersti Johansson har frågat statsrådet Ingvar Carlsson om vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att undvika ökad användning av kol i svenska värmeverk. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

I 1981 års energipolitiska beslut godkände riksdagen riktlinjer för en försiktig introduktion av kol innebärande en förbrukning av kol för energiändamål om 4–6 miljoner ton/år i slutet av 1980-talet.

I regeringens proposition (1983/84:158) om vissa kolfrågor, som i sin helhet godtogs av riksdagen våren 1984, föreslogs som riktlinje att viss kolanvändning skall få ske för att ersätta olja men att kolanvändningen bör minimeras. Kolanvändningen skulle därigenom kunna begränsas till 3–4 miljoner ton år 1990. I propositionen föreslogs bl. a. att koleldade anläggningar endast bör få uppföras när det inte är tekniskt eller ekonomiskt rimligt att använda inhemska bränslen. Som en följd härav har en särskild energipolitisk prövning av tillkommande koleldade anläggningar införts i lagen (1981:559) om utförande av eldningsanläggningar för fast bränsle. Vidare har riktlinjer för prövning av koleldade anläggningar skärpts genom att nya mycket stränga krav för maximalt tillåtna svavelutsläpp införts.

Energiverkets uppföljningar av utvecklingen på kolområdet har visat att kolintroduktionen har blivit avsevärt mindre omfattande än vad som förutsattes i 1981 års energipolitiska beslut. Mot då antagna 4–6 miljoner ton/år i slutet av 1980-talet prognosticeras nu knappt 3 miljoner ton för år 1990.

Mot bakgrund av vad jag nu har sagt vill jag bestämt hävda att regeringen har full kontroll över pågående introduktion av kol och att stränga miljökrav – betydligt strängare än för exempelvis befintligt oljeeldade anläggningar – gäller för tillkommande koleldade anläggningar. Dess omfattning är avsevärt mindre än tidigare planerat – som följd av restriktioner och aktiva insatser för att främja andra alternativ. Ansträngningarna inriktas på att hålla kolanvändningen på lägsta möjliga nivå.

Anf. 36 KERSTI JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Birgitta Dahl för svaret på min fråga. Anledningen till att jag ställde den till statsrådet Ingvar Carlsson var att jag anser användningen av kol som energikälla vara en miljöfråga. Kommer kol att användas i det här aktuella värmeverket i Halmstad handlar det om svavelnedfall inte bara i närområdet utan det kommer också att spridas över större områden. Halland och angränsande områden hör till de mest försurningsdrabbade i landet.

Årligen satsas miljontals kronor för att man skall kunna åtgärda konsekvenserna av försurningen – och ändå är det endast ett uppehållande försvar. Skall man komma till rätta med problemet får man åtminstone inte tillskapa nya försurningskällor. Koleldning kan ju på ett avgörande sätt förvärra en redan svår försurningssituation. Investeringar i koleldade anläggningar

binder också upp resurser för lång tid och förhindrar en eftersträvad användning av inhemska energikällor.

Skall man använda kol måste det vara ett absolut krav att anläggningarna förses med rökgasrening och att bästa möjliga teknik utnyttjas. Naturvårdsverkets krav på begränsning av utsläpp är faktiskt mer långtgående än man har planerat för när det gäller värmeverket i Halmstad. Därför tycker jag att det är bra att statsrådet och regeringen i övrigt arbetar för att hålla kolanvändningen på lägsta möjliga nivå. Men jag vill fråga: Är det över huvud taget nödvändigt att släppa fram koleldning då tillgången på inhemska bränslen är god?

Anf. 37 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Fru talman! För det första: Jag känner mig i högsta grad ansvarig för miljöfrågor på energiområdet. Det är en grund för det arbete jag håller på med som energiminister.

För det andra: Jag känner någorlunda väl till situationen i Halmstad, och jag vet att man i kommunen har bestämt att göra ytterligare en genomgång av dessa frågor för att verkligen veta att man väljer rätt när man till slut skall fastställa vad man skall använda.

För det tredje: Dels kommer regeringen att göra en prövning av om det enligt fastbränslelagen finns andra alternativ, dels kommer också de hårda miljökrav som gäller att fastställas för den här anläggningen om den blir aktuell. Kommunalpolitikerna i Halmstad är mycket medvetna om detta – det vet jag – och jag litar på att de kommer att utgå från det i sin planering. I annat fall kommer ju regeringen att fastställa de kraven.

Anf. 38 KERSTI JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag hoppas precis som Birgitta Dahl att kommunalpolitikerna i Halmstad anser att det är angeläget att också utnyttja inhemska bränslen. Gör vi det innebär det att vi ersätter importerade bränslen såsom kol och olja. Man skapar också nya arbetstillfällen inom landet. Varje MW ger mellan 20 och 40 årsarbeten om man använder inhemska bränslen.

Genom att för uppvärmning välja bränslen som ger minsta möjliga försurning bidrar vi också till en bättre miljö. Miljöförstöringen är ju i dag ett skrämmande hot.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1985/86:119 om konkurrenskraften för inhemska fasta bränslen

Anf. 39 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Fru talman! Marianne Andersson har frågat mig om regeringen avser att ta några initiativ för att förbättra konkurrenskraften för inhemska fasta bränslen.

Antalet anläggningar avsedda för fastbränsleeldning har mångfaldigats på några få år. Från inhemska bränslen produceras i dag ca 60 TWh, dvs. en lika

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om konkurrenskraften
för inhemska fasta
bränslen*

stor energiproduktion som vattenkraft och kärnkraft var för sig.

Regeringen har de senaste åren vidtagit en rad åtgärder för att underlätta introduktionen av inhemska bränslen. Bland dessa kan nämnas fastbränslelagens prövning av kolanvändningen för att säkerställa att kol används endast då konkurrens med inhemska bränslen inte föreligger.

Till skillnad från andra energislag är de inhemska bränslena vidare befriade från energiskatt. De har också undantagits från mervärdeskatt och förmånsbeskattning. De får stöd inom ramen för investerings- och oljeersättningsprogrammen.

Ett huvudsyfte med de ekonomiska stödinsatserna är självfallet att de inhemska bränslena skall kunna etablera sig på den svenska energimarknaden och så småningom klara sig på egna meriter utan några subventioner.

Den snabba ökningen av användningen av inhemska bränslen har medfört att många värdefulla tekniska erfarenheter vunnits. Det är dock sannolikt att vi nu går in i ett skede där tillväxten i användningen av inhemska bränslen dämpas något. Men genom den målmedvetna och intensiva statliga satsningen på dessa har en fastbränslemarknad etablerats, och samtidigt har grunden lagts till en ökad export av tekniskt avancerade och miljövänliga fastbränsleanläggningar.

Frågan om de inhemska bränslenas ställning analyseras för närvarande av utredningen om el och inhemska bränslen (ELIN). Konkurrenskraften för inhemska fasta bränslen behandlas i en särskild arbetsgrupp, i vilken företrädare för statens pris- och kartellnämnd och branschen ingår. Utredningen kommer att avlämna sitt slutbetänkande i början av nästa år.

Anf. 40 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet Birgitta Dahl för svaret.

Det är glädjande att man ser över detta med konkurrenskraften för fasta bränslen, för det är ju viktigt att vi inför framtiden håller alla vägar öppna för utveckling av olika former för energiförsörjning. Eldningen med fasta bränslen, såsom flis, briketter och pellets, är en viktig del därvidlag.

När det gäller flis är man fullt konkurrenskraftig gentemot oljan, medan den avställningsbara elen på kort tid har visat sig vara billigare i många fall. På längre sikt är det inte säkert att det är på det viset, eftersom man får högre totala investeringskostnader, dels först för en elpanna, dels inom en nära framtid för en panna för annat energislag.

När det däremot gäller pellets, som är ett relativt nyutvecklat bränsle med många fördelar – och vad jag bl. a. väl känner till är en anläggning i min hemkommun, Vårgårda – är bilden en annan. Pellets används företrädesvis i anläggningar på mindre än 1 megawatt. Där kommer inte den avställningsbara elen in alls, utan man konkurrerar med oljan. För närvarande lever man på marginalen.

Eftersom eldningen med pellets är beroende av att det finns fungerande eldningsanläggningar och dessa fortfarande är under utveckling, får branschen bära stora utvecklingskostnader. Ett investeringsstöd till dem som installerar anläggningar för pelletseldning skulle under en övergångsperiod ge mer jämbördiga konkurrensvillkor i förhållande till olja och el och därmed säkerställa utvecklingen på detta område.

Jag har därför en följdfråga: Är statsrådet beredd att verka för att ge investeringsstöd till pannor för pelletseldning?

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om konkurrenskraften
för inhemska fasta
bränslen*

Anf. 41 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Fru talman! Det är sant att det tidvis har förekommit problem i konkurrensen och att de är störst för det bränsle som förutsätter mest förädling, dvs. pellets jämfört med oförädlad inhemska bränslen. Men även här går utvecklingen mycket fort. Staten har gjort och gör stora insatser för att bl. a. hjälpa till med utvecklingen av bra brännare och bra system för att använda pellets även i mindre anläggningar. Därför har jag stort förtroende för att även den delen av marknaden för inhemska bränslen har en framtid för sig och kommer att utvecklas.

Men det kommer alltså att vara en del bekymmer på vägen, och vi gör allt vad vi kan för att se till att man löser problemen på ett bra sätt.

Anf. 42 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Det var positivt att jag fick svaret att ni gör allt vad ni kan för att säkerställa denna marknad. Jag vill understryka att det är mycket viktigt att man verkligen gör det. Den anläggning som jag känner till och som tillverkar pellets har i dagens läge en lönsamhet som är nästan lika med noll. Att den har haft stora utvecklingskostnader bidrar naturligtvis en hel del till detta.

Också flismarknaden har problem, eftersom tillväxten har avstannat på grund av investeringar i elpannor och eluppvärmning. Visst är det viktigt att på ett effektivt sätt använda den el som vi har nu, men också att inte motverka förutsättningar för utveckling av alternativ. Den avställningsbara elvärmen medför en ryckighet på marknaden som lätt kan leda till pessimism hos tillverkarna av fastbränsleanläggningar, vilket kan bli förödande för framtiden. Det är därför viktigt att man är vaksam på denna punkt.

Anf. 43 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Taletiden är nu slut.

Anf. 44 Statsrådet BIRGITTA DAHL:

Fru talman! Dess bättre finns det många goda exempel på fliseldade anläggningar som hävdar sig väl i konkurrensen inte bara med olja utan också med el. Det är rätt stor skillnad mellan priset på el och priset på de inhemska bränslen som används i anläggningar ute i landet. Jag tycker inte att det är fel att man sätter press även på dem som använder inhemska bränslen att få så låga kostnader som möjligt genom att bygga och sköta sina anläggningar väl.

Anf. 45 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Bara ett kort inlägg. Man måste naturligtvis ha en strävan att varje anläggning skall bära sina kostnader. Men det förekommer övergångsproblem. Vi är kanske rätt överens på den här punkten. Men det är viktigt att man hela tiden upprätthåller en vaksamhet och hjälper till med åtgärder när det uppstår verkliga problem.

Överläggningen var härmed avslutad.

Om senareläggningen av vissa anskaffningar för försvaret

Anf. 46 Försvarsminister ROINE CARLSSON:

Fru talman! Fru Ekman har frågat mig varför regeringen i årets regleringsbrev ställt 150 milj. kr. av försvarets medelstilldelning till regeringens disposition för senareläggning av anskaffningar samt när dessa medel åter skall kunna disponeras för sitt avsedda ändamål.

I den ekonomiska situation som rådde i våras fann regeringen det nödvändigt att vidta åtgärder för att dämpa bl. a. den efterfrågan som skapas via statsbudgeten. Det är ett högst normalt och vedertaget sätt att bedriva en aktiv konjunkturpolitik, och principen om att försvaret skall kunna medverka i en sådan är sedan länge knäsat i riksdagen och har mig veterligt aldrig tidigare satts i fråga.

Som finansministern anmält i proposition 1984/85:217 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder avser regeringen att återkomma till riksdagen med en redovisning i nästa års budgetproposition i den mån anslagsutnyttjandet innebär större förändringar i de utgiftsprogram som riksdagen tagit ställning till.

Jag räknar emellertid med att medlen i fråga skall kunna användas under innevarande eller senast under nästkommande budgetår för den anskaffning som de avdelats för.

Anf. 47 KERSTIN EKMAN (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att hälsa statsrådet Roine Carlsson välkommen som svarare för första gången i sin egenskap av chef för försvarsdepartementet.

Jag vill också tacka för svaret på frågan. Det är bra att det är så pass positivt som det är. Anledningen till min fråga är att det finns risk för att man inom finansdepartementet försöker manipulera med de pengar som skall gå till försvaret. Det allvarliga som bl. a. vi från folkpartiet vill uppmärksamma är att man i så fall frångår det försvarsbeslut som vi för ett och ett halvt år sedan fattade i enighet här i riksdagen. Det är allvarligt nog att regeringen genom att inte kompensera försvaret för inflationen, som uppgick till 4 % år 1984, urholkar resurserna.

Det är naturligtvis riktigt, som försvarsministern säger i sitt besked, att det i våras kunde vara försvarbart att försöka dämpa efterfrågan, men skälen härför finns inte i dag. Nu måste pengarna fram. Det borde egentligen kunna ske redan under innevarande år.

Från folkpartiet kommer vi att följa frågans vidare hantering och se om det försvarsministern nu har sagt kommer att bli verklighet.

Anf. 48 Försvarsminister ROINE CARLSSON:

Fru talman! Jag vill för fru Ekman understryka att finansdepartementet icke manipulerar med några medel till vare sig försvarsdepartementet eller något annat departement.

Anf. 49 KERSTIN EKMAN (fp):

Fru talman! Ordvalet kan givetvis diskuteras. Men i regleringsbrevet står att medlen skall innehållas så länge. Då tycker jag att man får vara uppmärksam på att de verkligen kommer fram.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1985/86:145 om åtgärder mot skred

Anf. 50 Försvarsminister ROINE CARLSSON:

Fru talman! Rune Evensson har frågat när ett regeringsförslag om förebyggande åtgärder mot skred kommer att föreläggas riksdagen.

Frågan om förebyggande åtgärder mot jordskred är komplicerad med många olika aspekter vad gäller både ansvarsförhållandena och finansieringen. Frågan bereds för närvarande inom regeringskansliet. Regeringens ställningstagande kan redovisas tidigast i anslutning till 1986 års budgetproposition.

Anf. 51 RUNE EVENSSON (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka försvarsministern för svaret på min fråga.

Höga grundvattennivåer, som återkommer vid längre regnperioder, gör människor som bor i områden med potentiell skredrisk oroliga. I Västsverige finns det gott om sådana områden.

Försvarsministerns svar inger hopp om åtgärder på det här området, och det är viktigt att åtgärder i förebyggande syfte snarast kommer till stånd. Det skall väl inte behövas ett nytt storskred för att få fart på sådana här frågor.

Räddningstjänstkommittén föreslog åtgärder av förebyggande art och också en kostnadsfördelning mellan staten och den enskilde fastighetsägaren. Denna utredning följdes av en departementspromemoria, där kostnaderna i stort fördelades mellan kommunen och fastighetsägaren. Kommuner med potentiella skredriskområden och enskilda fastighetsägare skulle enligt promemorian drabbas onödigt hårt i förhållande till andra.

Det borde därför vara möjligt att hitta ett system som på ett ansvarsfullt sätt fördelar kostnaderna mellan staten, kommunen och den enskilde, för staten får ändå anses ha det övergripande ansvaret. När problemen blir akuta, får ju staten annars gå in via räddningstjänsten. Statliga medel bör därför i förebyggande syfte kunna anslås årligen och kommunerna planmässigt åtgärda problemen efter prioritet kommunvis. På sikt skulle man då kunna komma till rätta med problemen.

Jag delar försvarsministerns uppfattning att det här är mycket komplicerade frågor. Till åtgärder av förebyggande art hör också kartering av potentiella skredriskområden. I elva kommuner är översiktlig kartering gjord, och det är viktigt att denna får fortsätta i resterande involverade kommuner och att den översiktliga karteringen åtföljs av en mer detaljerad, så att kommunernas problem mera planmässigt kan åtgärdas. Därför vill jag fråga: Kommer detta också med bland de förebyggande åtgärderna?

Överläggningen var härmed avslutad.

Om återställande av broförbindelsen på inlandsbanan över Ore älv

Om avskrivning av utvecklingsländernas skuldbörda

Anf. 52 Försvarsminister ROINE CARLSSON:

Fru talman! I samband med översvämningskatastrofen i Noppikoski raserades järnvägsbron över Ore älv strax norr om Orsa. Med anledning härav har Sven Henricsson frågat mig om jag kommer att uppdra åt försvaret att snarast återställa broförbindelsen.

I ett svar på en fråga från Sven Henricsson uppgav kommunikationsministern den 24 oktober 1985 att en provisorisk militär bro i det här fallet skulle föra med sig en rad merkostnader samt att trafiken i stort uppges fungera bra. Han ansåg därför att han inte fann anledning att ta något initiativ för att erhålla militär hjälp.

Jag har självfallet ingen annan uppfattning än den som kommunikationsministern redovisade.

Anf. 53 SVEN HENRICSSON (vpk):

Fru talman! Jag tackar den nye försvarsministern för svaret.

Min fråga är föranledd av den oro vi, liksom många andra, känner när det gäller hotet om nedläggning av inlandsbanan. Redan har många avsnitt av banan lagts ned och trafiken upphört på flera bandelar. Vid broraset blev det en förstärkt oro för att trafiken skall läggas ned på nya avsnitt.

Ett annat skäl för att jag ställde denna fråga är att jag själv har årslång erfarenhet av verksamhet i dessa ingenjörsförband som kan reparera järnvägsbroar. I går var för resten Lars-Ove Hagberg och jag på besök vid Ore älv och tittade på broläget. Precis som militären har gjort tidigare kunde jag konstatera att det är fullt möjligt att snabbt bygga en ersättningsbro på platsen. Militären betecknar jobbet närmast som en bagatell.

Enligt min uppfattning skulle detta brobygge vara angeläget också av de skäl som jag har nämnt i min fråga. Vi har säkrandet av den militära beredskapen. Denna trafikled är ju en viktig del av beredskapen. Vi kan få en realistisk övning med ett objekt som blir mycket likt ett fall av ofred. Vi kan få ta del av militär erfarenhet och militärt kunnande när det gäller att hjälpa det civila samhället i fredstid. Det måste också vara en bra sak.

I svaret sägs att det skulle bli en sådan merkostnad. Till detta skulle jag vilja göra den kommentaren att kraftverksföretaget, som rör om dammarna som rasade ihop, blev varnat av SMHI redan hösten 1984, och det borde kunna ta den merkostnad det innebär att få i gång trafiken snabbt.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1985/86:99 om avskrivning av utvecklingsländernas skuldbörda

Anf. 54 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Fru talman! Hittills har u-ländernas skuldproblem kunnat hanteras, om än med svårigheter och stora uppoffringar i många fattiga länder. Två faktorer

har sannolikt varit avgörande, nämligen dels den relativt goda tillväxten i världsekonomin de senaste två åren, dels den mycket omfattande anpassning som skett i många av de skuldrabbade länderna.

Men det är också främst i dessa två avseenden som den fortsatta utvecklingen inger oro. Tillväxten i världsekonomin saktar nu av, och det finns givetvis bestämda gränser för hur långt anpassningen i de skuldsatta länderna kan drivas utan oacceptabla sociala och politiska konsekvenser.

I denna situation krävs enligt min mening mer samlade lösningar som komplement till den strategi som hittills tillämpats där man angripit varje skuldlands situation för sig.

För det första måste tillväxten i världsekonomin hållas på en tillräckligt hög nivå. Endast härigenom kan man på sikt tillförsäkra u-länderna de exportintäkter som sist och slutligen måste till för att betala skulderna.

För det andra måste i-ländernas marknader förbli öppna för u-ländernas produkter. I-ländernas regeringar måste avstå från protektionistiska ingrepp och fortsätta att liberalisera handeln.

För det tredje måste anpassningen i u-länderna bygga mindre än hittills på ensidig åtstramning och mera på åtgärder som främjar tillväxt och långsiktig betalningsförmåga.

För det fjärde måste direkta skuldlättnader fortsatt komma i fråga när andra åtgärder inte räcker till. Dessa bör i första hand ta formen av konsolideringar av enskilda länders skulder.

Vid skuldkonsolideringar bör det vara möjligt att lindra villkoren i första hand för de fattigaste länderna. För att underlätta deras skuldregleringar bör dessa länder också kunna ges direkt betalningsbalansstöd av det slag som Sverige i och med innevarande budgetår har börjat tillämpa. En allmän skuldavskrivning skulle kräva mycket stora resurser och skulle i den situation som råder inte tjäna syftet att koncentrera resurstillskotten till de länder som bäst behöver dem.

Anf. 55 BO HAMMAR (vpk):

Fru talman! Jag vill tacka finansministern för svaret på min fråga. Det är inte så lätt att på ett par minuter reda ut den här komplicerade frågan, som jag skulle vilja beteckna som en av mänsklighetens stora ödesfrågor.

U-ländernas enorma skuldbörda är ju ett uttryck för de djupt orättfärdiga och odemokratiska internationella relationerna, ett uttryck för att förtryck och utsugning präglar dessa relationer. De astronomiska siffrorna för skulderna blir begripliga först när de bryts ned till vardagsverkligheten. Sven Lindqvist har ju nyligen skrivit några utmärkta artiklar i Dagens Nyheter. Jag förmodar att finansministern också läst dem. Fidel Castro har gjort problemet begripligt när han t. ex. säger att vi för 24 år sedan kunde köpa en grävmaskin för 200 ton socker. Nu kostar samma maskin 800 ton socker, om sockret ens går att sälja.

Varje gång USA har höjt sin ränta eller dollarn tagit ett nytt skutt uppåt har människor dött i Latinamerika och Afrika, därför att ännu mer pengar måste gå till att betala skulderna i stället för att gå till det egna landet. Så här kan det inte fortsätta så värst länge till. Finansministern har också i sitt positiva svar visat att han säkert är medveten om detta. Det är bra att

Kjell-Olof Feldt understryker att vi inte kan acceptera en ensidig åtstramningspolitik. Han tar också upp frågan om direkta skuldlätnader.

Jag vill ställa en konkret fråga: Vad kan Sverige göra – finansministern har nysst kommit tillbaka från mötet i Söul – för att få till stånd om inte en allmän så ändå en påtaglig avskrivning av u-ländernas orimliga skuldbörda?

Anf. 56 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Fru talman! Det kan vi göra genom att bedriva opinionsbildning bland i-länderna. Det är riktigt att frågan tog något av ett litet steg framåt under Världsbankens/Valutafondens årsmöte i år. Det är min avsikt att tillsammans med de övriga nordiska ländernas regeringar driva kravet på en mera samlad aktion över hela det fält som jag nämnde. Sverige representerar Norden i interimkommittén i Valutafonden. Vi har ett sammanträde i Washington i april, då jag hoppas att vi kan få en mera ingående diskussion med de andra ländernas representanter.

Anf. 57 BO HAMMAR (vpk):

Fru talman! Finansministern känner ju till den attityd som det parti jag representerar har haft när det gäller vårt medlemskap i Världsbanken och IMF. Jag vill här återge vad en partivän till Kjell-Olof Feldt från det brittiska labourpartiet har sagt: Den fria marknadsekonomi som industriländerna tvingar på de fattiga är en metod att skaffa sig profiter. Hon kallar Världsbanken för kapitalismens ordningsman gentemot u-länderna och IMF för dess flottilj. Men vi skall inte gräla om det – man kan ha sina betänkligheter. Å andra sidan är det givet att vi är med i Världsbanken och Internationella valutafonden. Det finns också många progressiva u-länder som är med.

Jag hoppas att vi efter vad finansministern har sagt på något sätt skall kunna göra vår röst hörd inom Valutafonden och Världsbanken för att påverka utvecklingen i progressiv riktning.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på fråga 1985/86:128 om regeringens inflationsmål

Anf. 58 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Fru talman! Regeringens inflationsmål för 1984 var 4 % under loppet av året under förutsättning att lönerna inte steg med mer än 6 %. Nu kan konstateras att lönestegringen blev 8,2 %, vilket tillsammans med en diskontohöjning bidrog till att prisökningstakten blev högre. I november var prisökningstakten 7 %. Vissa punktskattehöjningar i december 1984, föranledda av prognoser om försämrade bytesbalans 1985, ledde till att prisnivån drogs upp till 8 % i december.

För 1985 var inflationsmålet 3 % under loppet av året under förutsättning att lönerna steg med högst 5 %. Enligt konjunkturinstitutets höstrapport stiger lönerna med 7 % i år. Genom att det genomsnittliga diskontoläget samtidigt har höjts beräknar SPK att prisökningarna under loppet av året blir

5–5,5 %, vilket innebär att prisökningstakten kommit ner på en klart lägre nivå än tidigare.

Jag anser således att dessa inflationsmål var realistiska under de förutsättningar som angavs då inflationsmålen fastställdes. Vare sig man gör prognoser eller anger mål för den framtida inflationen gäller att deras realism beror av de förutsättningar som uppställs.

Anf. 59 HUGO HEGELAND (m):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret.

Min fråga grundades på den viktiga omständigheten att regeringens inflationsmål bl. a. används för statens och kommunernas budget. Därför är det viktigt att ambitionen att få ner inflationen inte bör locka till helt orealistiska inflationsmål.

Inflationsmålen har också betydelse för avtalsförhandlingarna. Man utgår från att regeringens inflationsmål är 4 %, och så lägger man lönekraven med hänsyn till det – första året. Sedan visade det sig att regeringens inflationsmål var helt orealistiskt. Det blev över 8 %, mer än dubbelt så mycket som inflationsmålet sattes till. Det blir nästan likadant i år, då inflationsmålet sattes till 3 %.

I och för sig vill jag berömma regeringen för att man har ambitionen, men jag tycker den skall ha en starkare anknytning till verkligheten.

Nu säger finansministern att han anser att dessa inflationsmål var realistiska, men under de förutsättningar som angavs då inflationsmålen fastställdes. Ja visst, det är klart! Men det är ju förutsättningarna som är orealistiska, och därför blir inflationsmålet också orealistiskt.

Det är naturligtvis alldeles riktigt som finansministern säger, att vare sig man gör upp prognoser eller mål för den framtida inflationen gäller att deras realism beror på de förutsättningar som uppställts. Dessa har verkligen varit orealistiska. Löneutvecklingen har ju blivit nära det dubbla förra året, och förmodligen också i år, jämfört med vad regeringen antog. Då får man dessa ständiga överhäng, omförhandlingar och krav på kompensation för inflationen.

Min bestämda uppfattning är att dessa orealistiska inflationsmål försvårar regeringens kamp att lära folket att kompensation för inflation är en illusion. Därför undrar jag om finansministern nu har lärt av erfarenheten. Blir det ett mer realistiskt inflationsmål för 1986?

Anf. 60 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Fru talman! Vi kan säkert länge diskutera värdet av att uppställa mål för den ekonomiska politiken. För det kommande året har jag ännu inte tagit ställning till om det vore ändamålsenligt att ställa upp några mål vad gäller t. ex. inflationen.

Låt mig bara konstatera en sak – jag hoppas vi kan vara eniga om den. När vi tillträdde i regeringsställning 1982 var inflationstakten i Sverige över 10 %. Nu är den nere på 5 %. Det är för mig det väsentliga. I den meningen har kampen mot inflationen – där uppställandet av mål ingick som ett medel – varit framgångsrik. Det är detta jag tror är det väsentliga för nationen, också när vi nu diskuterar hur utvecklingen kan bli 1986.

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om beskattningen av
vissa förmåner*

Anf. 61 HUGO HEGELAND (m):

Fru talman! Jag håller helt med finansministern om att det väsentliga naturligtvis är att få ner inflationstakten. Där har regeringen obestriddligen lyckats, och det är bara att lyckönska regeringen till det.

Sedan sade finansministern en annan sak som jag tyckte var mycket intressant. Han ifrågasatte nämligen om det är så realistiskt att över huvud taget ställa upp bestämda inflationsmål. På den punkten är jag benägen att instämma. Jag tror också att felet ligger redan i att ställa upp bestämda inflationsmål, och det skall jag gärna hävda. Framtiden är ju alltid oförutsebar, och därför kommer den alltid att avvika från prognoser. Å andra sidan känner sig regering, kommuner och landsting bundna och gör upp löneavtal mot bakgrund av det fastställda inflationsmålet, och detta försvårar avtalsförhandlingarna följande år och försvårar budgetarbetet.

Jag undrar om finansministern kanske inte ställer upp något inflationsmål för nästa år utan bara säger: Vi skall göra bästa möjliga.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1985/86:130 om beskattningen av vissa förmåner

Anf. 62 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Fru talman! Wiggo Komstedt har frågat mig om jag avser att ta något initiativ för att få till stånd en likvärdig bedömning av förmån som utgår i form av s. k. motionscheck som kan användas som betalning i vissa godkända motionslokaler jämfört med vad som gäller i fråga om beskattning när företagen själva förfogar över vissa tider i motionslokaler.

Förmånsbeskattningskommittén utreder för närvarande beskattningen av naturaförmåner. Kommittén har nyligen avlämnat ett betänkande där beskattningen av en lång rad naturaförmåner behandlas, bl. a. den typ av förmåner som Wiggo Komstedt syftar på. Efter remissbehandling och prövning av kommitténs förslag kommer jag att ta ställning till initiativ av det slag Wiggo Komstedt efterlyser.

Anf. 63 WIGGO KOMSTEDT (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

Anledningen till tillkomsten av subventionerade personalluncher var att de anställda i företag som inte hade egna personalmatsalar som serverade lunch skulle få samma förmån som anställda på andra företag hade. Det utnyttjas nu av ett stort antal anställda varje dag, och det är en viktig åtgärd med tanke på vikten av att de anställda får rätt sammansatt kost vid rätt tidpunkt.

Men i dag har vi också en syn på friskvård som inte minst innebär att motion betyder väldigt mycket. Många företag har gett de anställda möjligheter till regelbunden motion genom att företagen hyrt in sig i olika motionslokaler och motionsanläggningar.

Med samma motivering som när lunchkupongerna infördes har nu olika företag subventionerat motionskuponger – man vill ge de anställda möjlighet

att motionera genom att på olika sätt använda sig av idrotts-, motions- och friskvårdsanläggningar. Det är säkerligen ett bra utnyttjande av många motionslokaler som redan finns för de företag som inte själva har tillgång till egna motionsanläggningar. Den här verksamheten bedrivs i dag i bl. a. Stockholm i ganska stor omfattning.

Riksskatteverket har nu emellertid sagt nej till företagens avdragsrätt på det här området. Jag finner riksskatteverkets beslut märkligt. I riksskatteverkets författningssamling uppräknas nämligen, bland förmåner som inte bör anses som skattepliktiga, fritt utnyttjande av lokaler och utrustning för motion och motionsidrott samt fritt tillhandahållande av enklare klädustrutning, såsom träningsoveraller för den anställdes personliga bruk. Med de anvisningarna är riksskatteverkets ställningstagande ganska märkligt.

Nu hänvisar statsrådet till förmånsskattekommitténs betänkande, som skall remissbehandlas. Men under tiden råder det mycket stor osäkerhet hos dem som använder sig av motionskuponger, och det hade därför varit bra att i dag få ett positivt besked från finansministern om hans syn på den här frågan.

Anf. 64 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Fru talman! Jag hoppas att Wiggo Komstedt har förståelse för att jag inte kan kommentera beslut tagna av ett av våra ämbetsverk.

I och för sig kan man säga att det kanske ligger en viss logik i att om vi medger skattelindring för att folk skall äta, då skall vi också medge skattelindring för att de skall få motionera – detta hänger på sätt och vis ihop. Men jag tycker ändå – med tanke på den uppfinningsrikedom som utvecklats när det gäller att åstadkomma olika slag av naturaförmåner eller fringe benefits, som engelsmännen kallar det – att regeringen bör få beskåda hela området innan vi tar ställning i enskildheter.

Vi brukar ibland anklagas för att alltför snabbt besluta i sådana här frågor, utan att ta hänsyn till konsekvenserna på andra områden. Här skulle jag vilja ha överblick innan jag ger regeringen några råd.

Anf. 65 WIGGO KOMSTEDT (m):

Fru talman! Jag har stor förståelse för finansministerns synpunkt, att han vill ta ett gemensamt grepp. Men jag hoppas också att finansministern har förståelse för de människor och företag som nu svävar i okunnighet om hur det blir, om företagen i fortsättningen kan ge sina anställda denna möjlighet.

Vi vet att utredande och remissbehandling tar ganska lång tid – det vet finansministern om. Ur den synpunkten hade det varit bra med ett besked för dem som nu svävar i okunnighet. Det handlar om åtskilliga hundra tusen människor.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Om klassificeringen av
viss färjetrafik*

Anf. 66 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Fru talman! Bakgrunden till Per Stenmarcks fråga är att generaltullstyrelsen har beslutat att färjelinjen Ystad-Rönne även i fortsättningen skall klassificeras som en s. k. kort rutt enligt tullfrihetsreglerna för resande.

Rätten till tull- och avgiftsfri införsel av varor som anskaffats under resa är mindre omfattande när det gäller korta fartygs- eller flyglinjer från Danmark, Finland eller Norge än när det gäller andra linjer. Med stöd av regeringens bemyndigande har generaltullstyrelsen föreskrivit att denna begränsade tull- och avgiftsfrihet skall gälla för resande som ankommer med fartyg i trafik mellan hamnar i vissa geografiskt avgränsade områden i Sverige, Danmark och Norge. Den begränsade tull- och avgiftsfriheten gäller också för resande som kommer till Malmös flygplats Sturup med flyg från Köpenhamn.

Områdena har bestämts med utgångspunkt i det geografiska avståndet mellan hamnar i Sverige, Danmark och Norge. I enlighet härmed har trafiken mellan de sydligaste delarna av Sverige och Danmark klassificerats som korta linjer medan trafiken som går något längre norrut från Sverige till Danmark bedömts som långa linjer.

Anf. 67 PER STENMARCK (m):

Fru talman! Min fråga var vilka principer som gäller vid klassificering av färjetrafik. Svaret är tämligen klart. Det finns inte några principer.

Efter ett större antal debatter i denna kammare framstår det för mig som alltmer uppenbart att färjetransporter som utgår från Skåne särbehandlas på ett negativt sätt i förhållande till färjetransporter från andra delar av landet.

Att samma lagstiftning som tillämpas i Öresundstrafiken i praktiken skall tillämpas på den väsentligt längre sträckan mellan Ystad och Rönne på Bornholm saknar all logik.

Antingen beror denna ologiska tillämpning på att man i Stockholm inte känner till Ystads geografiska placering. Jag kan därför upplysa om att Ystad ligger vid Östersjön, inte vid Öresund. Eller också är orsaken att man har olika kriterier för vad en lång rutt är beroende på var i landet resan startar. I Stockholm och Göteborg används *ett* måttband, men i Skåne ett helt annat.

En resa från Grisslehamn, Kapellskär eller Göteborg är alltid en lång rutt, medan en resa från Skåne, med samma sätt att se på saken, är en kort rutt – även om resan i vissa fall, som exempelvis mellan Ystad och Rönne, faktiskt är längre.

Är det så finansministern, som allt fler i Skåne anser, att vi kontinuerligt särbehandlas i denna typ av ärenden? Vilka skäl ligger bakom finansministerns syn på denna fråga, och vilka åtgärder tänker finansministern omedelbart vidta för att få en ändring till stånd?

Under detta anförande övertog tredje vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Anf. 68 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag kan försäkra Per Stenmarck och alla andra skåningar att det aldrig har förelegat någon diskriminering av detta landskap när det gäller de principer som har uppställts. Det enda jag kan konstatera är att principen har varit att färjerutterna mellan den sydligaste delen av Sverige och Danmark klassas som korta rutter och att Rönne ligger i Danmark. Det är denna princip som generaltullstyrelsen har följt.

Anf. 69 PER STENMARCK (m):

Herr talman! En tjänsteman på generaltullstyrelsen säger i en tidningsintervju: Egentligen är det inom ett visst område vi vill begränsa spritförsäljningen.

Säga vad man vill, men han talar åtminstone klarspråk. Jag kan inte inse att detta skulle kunna vara någonting annat än en särbehandling.

Avståndet mellan Grisslehamn och Eckerö är två timmar, vilket enligt tullen är en lång rutt. Avståndet mellan Ystad och Rönne är 2 timmar och 30 minuter. Detta är enligt tullen en kort rutt. Vari ligger logiken?

En kort rutt som utgår från Stockholmstrakten är i lagens mening en lång rutt, medan en längre rutt som utgår från Skåne är en kort rutt. Detta är något invecklat, herr talman, men sådana är faktiskt reglerna. Jag frågar bara i all välmening vad finansministern tänker göra åt det hela.

Anf. 70 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag vet inte hur väl bevandrad Per Stenmarck är i navigationsförhållandena i Stockholms skärgård. Det går att använda sig av fem timmar för att förflytta sig mellan Stockholmsområdet och Mariehamn, nämligen om man går genom Stockholms skärgård. Skulle man då ha klassat rutterna olika? Skulle de färjebolag som trafikerar Mariehamn från Värtan och Stadsgårdskajen ha behandlats på ett sätt och den som väljer någon annan punkt i Stockholmsområdet för att förflytta sig till Mariehamn på ett annat? Jag skulle tro att det är bakgrunden till att tullen för Stockholmsområdet inte har velat tillämpa olika principer lika väl som man inte heller för Skåne har velat tillämpa olika principer när det gäller trafiken till Danmark.

Anf. 71 PER STENMARCK (m):

Herr talman! Det kunde ju vara trevligt om vi åtminstone tillämpade samma principer över hela landet. Det gör vi tydligen inte i detta fall; det är, tycker jag, helt uppenbart vid det här laget.

Jag har tagit fram uppgifter på hur långa dessa färjelinjer är. Det är bara att konstatera att i varje fall den normala tidsåtgången mellan Grisslehamn och Eckerö är 2 timmar. Den normala tidsåtgången mellan Kapellskär och Mariehamn är 2 timmar och 30 minuter. Den normala tidsåtgången mellan Ystad och Rönne är 2 timmar och 30 minuter den också. I de två första fallen tillämpar man *en* princip, i det sista fallet tillämpar man en annan princip. Det är detta som jag vill försöka ändra på så att vi får samma regler för hela landet.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Om förutsättningarna
för tillstånd till färjetra-
fik*

Anf. 72 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Bakgrunden till Bengt Harding Olsons fråga är att general-tullstyrelsen har beslutat att inte medge färjetrafik mellan Simrishamn och Allinge på Nordbornholm med hänsyn till begränsade resurser.

Regeringen har närmast att ta ställning till de besvär som har anförts över tullverkets beslut att vägra tillstånd för den nämnda färjetrafiken.

Jag vill erinra om att regeringen så sent som i budgetpropositionen 1985 föreslog åtgärder på tullområdet för att tullverket skulle kunna fullgöra sina uppgifter utan att hindras av bristande resurser. Jag tänker då på förslaget om utökat avgiftsuttag vid tullförrättningar på obekvämtid och utom tullplats. Det var särskilt ägnat att ge tullverket större möjligheter att klara av kontroller av ifrågavarande slag, men det avvisades av oppositionen i riksdagen.

Utän att föregripa regeringens beslut i det enskilda ärendet måste jag dock konstatera att man i sammanhanget inte kan bortse från tullverkets resurser och hur dessa bäst kommer till användning.

Anf. 73 BENGT HARDING OLSON (fp):

Herr talman! Jag tackar så mycket för finansministerns svar. Jag är däremot naturligtvis missnöjd med beskedet. Anledningen är att jag tycker att finansministern tyvärr kryper undan själva principfrågan. Skall vi ha näringsfrihet eller skall vi ha etableringskontroll, med hänvisning till att tullen har brist på resurser? Det är alltså samma argumentering som generaltullstyrelsen har fört fram.

Jag tycker för övrigt att kostnaderna för tullen med anledning av den här kontrollen är klart överdrivna. Intäktssidan för färjetrafiken är helt nonchalerad. Om man gjorde ett resultatsaldo av färjetrafiken skulle man med stor sannolikhet finna att det blir ett samhällsekonomiskt plus. Men faktum kvarstår ändå när det gäller principfrågan, nämligen att generaltullstyrelsen stryper näringsfriheten, och den gör det, som jag ser det, bakvägen och olagligt genom ett självsvådigt beslut om etableringskontroll. Det är en oacceptabel strategi från generaltullstyrelsens sida i dess i och för sig rättmätiga kamp för nya resurser. Men finansministern borde, tycker jag, för det första inte godkänna utan i stället brännmärka ett sådant förfarande. För det andra anser jag att det borde föreligga enighet mellan mig och finansministern om etableringsfrihet för färjelinjer. Den principen fastlades faktiskt redan 1966 i nordisk samverkan. Är det möjligen så att regeringen ensidigt har upphävt denna nordiska överenskommelse?

Anf. 74 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag tycker mig förstå att Bengt Harding Olson är ny här i riksdagen. Jag hälsar honom välkommen, men jag vill samtidigt varna honom för att anklaga statliga myndigheter för att begå lagbrott, vilket han gjorde för en stund sedan. Det har nämligen vid åtskilliga tillfällen förekommit att både generaltullstyrelsen och regeringen har sagt nej till

tillstånd av den här typen, av det enkla skälet att man inte har haft resurser att ställa till förfogande.

Regeringen gick till riksdagen för att tullverket skulle få resurser för att utöva de absolut nödvändiga funktionerna – att se till att det inte införs narkotika, att det inte smugglas och begås brott här i landet – och för att få resurser över för att utföra den här typen av tjänster, som dock inte kan anses vara av det helt nödvändiga slaget, sett ur samhällets synpunkt. Men detta sade riksdagen nej till. Nu ser vi en konsekvens av det. Jag vill säga till Bengt Harding Olson: Det kommer fler konsekvenser av det här slaget, så länge man inte är beredd att se till att tullverket just med ekonomiska kalkyler kan skaffa resurser för sin verksamhet.

Anf. 75 BENGTT HARDING OLSON (fp):

Herr talman! Faktum kvarstår att det här beslutet existerar. Det innebär, tycker jag, en orimlig centralstyrning. Det har dessutom fått allvarliga konsekvenser: färjetrafiken är lamslagen, det är stora problem för företagaren – som dessutom är rörelsehandikappad –, företaget befinner sig i något av en ekonomisk kris med en akut konkursrisk.

Jag vill vädja att man gör en insats för denna så att säga nygamla färjelinje. Det är dessutom en ansträngd region som det handlar om.

Tullen skall ju enligt sin egen kampanj visa klorna, men jag tycker inte att tullen skall sätta dem i näringsfriheten.

Finansministern framhårdar naturligtvis i påståendet att det är oppositionens, inkl. folkpartiets, fel att det inte blev några nya resurser. Men det var faktiskt riksdagen som sade nej till förslaget såsom stridande mot konstitutionen. Det måste ju då också finansministern acceptera.

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Svar på fråga 1985/86:155 om statliga åtgärder med anledning av kommunala skattesänkningar

Anf. 76 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Margit Gennser har med anledning av en intervju med mig i tidningen Veckans Affärer frågat vilka finansiella åtgärder jag avser att rikta mot kommunerna och om dessa åtgärder kommer att skraddarsys, så att de träffar kommuner som genom rationaliseringsåtgärder får utrymme för skattesänkningar fastän skatteunderlag, likviditet och/eller soliditet ligger under genomsnittet för kommuner/landsting.

Mitt svar är att den närmare utformningen av regeringens förslag rörande kommunernas ekonomi kommer att i vissa delar redovisas i budgetpropositionen och i andra delar senare under våren.

Anf. 77 MARGIT GENNSER (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern så mycket för svaret.

Det var inte endast debatten i Veckans Affärer som gjorde att jag ställde frågan utan också uttalanden i TV, som gjorde att telefonen hemma hos mig

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om statliga åtgärder
med anledning av kom-
munala skattesänk-
ningar*

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om aviserad utredning
om arbetslöshetsförsäkringen*

faktiskt gick het. Våldigt många oroliga malmöbor ringde upp och sade: "Skall vi verkligen inte få sänka skatten nu utan att de försöker motarbeta oss uppe i Stockholm?"

Jag måste få säga till er här uppe i Stockholm att skåningarna faktiskt känner sig litet särbehandlade – det må vara rätt eller fel, men det gör de.

Jag förstår att jag inte kommer att få särskilt mycket ytterligare svar av finansministern i dag, men jag kanske kan få ge några ord på vägen. Rationaliseringsvinster *skall* stanna hos dem som verkligen jobbar och försöker rationalisera verksamheten. Att det behövs finansiella indragningar för kommunsektorn i dess helhet är finansministern och jag sannolikt helt överens om. Jag har sagt det långt tidigare och mycket öppnare, men det är bra att man från socialdemokratiskt håll tillstår det nu efter valet.

Det är viktigt att de signaler som går ut till kommunerna inte hindrar effektiviseringar. Det är vad som skulle ske, om man straffade kommuner som sänker skatten. Jag hoppas att finansministern tänker på detta när arbetet med budgeten börjar – det pågår antagligen – och ser till att kommunerna verkligen sänker skatten. Uppmana dem att sänka skatten, för det är det som gynnar låginkomsttagarna! Då förenklas också – det kan jag påpeka för finansministern – förhandlingsarbetet. Jag har sett det litet grand inifrån.

Överläggningen var härmed avslutad.

25 § Svar på fråga 1985/86:132 om aviserad utredning om arbetslöshetsförsäkringen

Anf. 78 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Sonja Rembo har frågat mig när den i årets budgetproposition aviserade utredningen om arbetslöshetsförsäkringen skall tillsättas och vilken inriktning utredningen kommer att få.

Regeringen har tidigare i dag beslutat att utfärda direktiv till en utredning om översyn av vissa frågor rörande arbetslöshetsersättning. Översynen skall genomföras av en särskild utredare, som kommer att utses inom kort.

Utredaren skall behandla frågor som rör inte bara arbetslöshetsförsäkringen utan även det kontanta arbetsmarknadsstödet (KAS). Enligt direktiven skall utredaren bl. a. se över frågor som ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen, karensvillkoret, arbetslöshetsersättning i samband med pension, frivilligt slutande och administrationen av KAS. Vidare skall vissa finansieringsfrågor ses över. Dessutom står det utredaren fritt att lägga fram förslag i andra frågor som under arbetets gång bedöms som angelägna att ta upp.

Anf. 79 SONJA REMBO (m):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret.

Att tillsättandet av den redan i januari aviserade utredningen har dröjt så länge tyder på att arbetsmarknadsministern har haft problem med utarbetandet av direktiven. Försäkringen har ju många inslag som gör att den fungerar

mindre bra med tanke på de växande problemen.

När det nu dessutom börjar bli alltmer uppenbart att de lyriska tongångarna under valrörelsen när det gäller landets ekonomi ersätts med en hårdhänt budgetgranskning, där motorsågen avlöser osthyveln, är det oundvikligt att de stadigt stigande kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen tas upp till granskning. En finansiering som innebär att arbetsmarknadens parter får bära ett större ansvar ligger nära till hands. Det är också på det sättet jag har tolkat det som jag har sett av direktiven.

Vi har ännu i färskt minne Anna-Greta Leijons gatlopp i fackförbundspressen. För snart två år sedan försökte hon ju öka egenfinansieringen från 5 % till 10 %. Den gången fick Anna-Greta Leijon backa. Från de fackliga organisationerna fanns inget stöd att hämta.

Jag är därför förvånad över att arbetsmarknadsministern nu väljer att tillsätta en enmansutredning, i stället för att ta vara på de konstruktiva idéer och det tänkande som finns i riksdagen. Resultatet av utredningen kan ju även denna gång komma att uppfattas som negativt för arbetsmarknadens parter. Det är därför ingen självklarhet att det den här gången kommer något stöd från det hållet.

Jag vill således fråga arbetsmarknadsministern om hon inte tänker ta tillfället i akt att redan under utredningen försöka åstadkomma ett brett parlamentariskt stöd för att få en bättre fungerande arbetslöshetsförsäkring med en finansiering som håller även i ekonomiskt kärva tider.

Anf. 80 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Får jag först säga att jag håller med Sonja Rembo om att den här försäkringen i många avseenden inte fungerar bra i dag. Försäkringen är krånglig på synnerligen många olika sätt. Det finns t. ex. fondregler som behöver ses över. De här direktiven är alltså omfattande. Det rör sig om ungefär 16 sidor. Det är inget s. k. dösack utan det gäller egentligen enbart konkreta frågor. Det är synnerligen många frågor av teknisk natur som den här utredningen skall behandla. Jag har därför gjort bedömningen att det bästa sättet att få utredningen genomförd så snart som möjligt är att bara ha en utredare. Självfallet kommer sakkunniga och experter att knytas till utredaren.

Utredningen skall vara klar våren 1987. Jag menar att frågan om den parlamentariska förankringen av olika förslag får anstå till dess att vi har sett vilka förslag utredaren kommer med.

Anf. 81 SONJA REMBO (m):

Herr talman! Det är ju ingen hemlighet att Anna-Greta Leijon i dessa frågor är klämd mellan kraven från finansdepartementet å ena sidan och kraven från de fackliga organisationerna å andra sidan.

Jag tycker fortfarande att arbetsmarknadsministern borde ta tillfället i akt, med tanke på dagens parlamentariska situation, att redan från början åstadkomma en parlamentarisk uppslutning. Så småningom – kanske ganska snart – kan vi i så fall få en verkligt bra arbetslöshetsförsäkring.

Anf. 82 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Jag vet inte om det finns särskilt stora förutsättningar i det sammanhanget. När det gäller de förslag som man från moderata samlingspartiet i våras lade fram i riksdagen beträffande sättet att hantera arbetslöshetsförsäkringen vill jag framhålla att jag inte tror att det finns några som helst förutsättningar att uppnå en parlamentarisk uppslutning. Från socialdemokratiskt håll kommer vi i varje fall aldrig att ställa upp på den typen av förslag.

Anf. 83 SONJA REMBO (m):

Herr talman! Det var ju ett intressant besked. Arbetsmarknadsministern säger att de tankar som vi moderater fört fram om en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring för alla på den svenska arbetsmarknaden är icke av intresse för socialdemokratin. Det var ett besked som väljarna kanske borde ha haft redan under valrörelsen.

Tredje vice talmannen anmälde att arbetsmarknadsminister Anna-Greta Leijon anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

Överläggningen var härmed avslutad.

26 § Svar på fråga 1985/86:136 om arbetslösheten i Malmö

Anf. 84 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Sten Andersson i Malmö har frågat mig om jag är medveten om Malmös särställning i fråga om arbetslöshet jämfört med andra storstäder och vilka åtgärder Malmö kan förvänta sig i syfte att förändra den nuvarande negativa utvecklingen.

Den tidigare negativa utvecklingen på arbetsmarknaden i Malmöhus län bröts under förra året. Antalet lediga platser har ökat i länet såväl under år 1984 som hittills under år 1985, och antalet arbetslösa är lägre än för ett år sedan. Samtidigt har antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskat.

Trots dessa positiva inslag i utvecklingen ligger de relativa arbetslöshetsstaten i Malmö betydligt högre än genomsnittet för landet, och detta är allvarligt. Stora insatser görs fortlöpande från arbetsförmedlingar och länsarbetsnämnd för att hjälpa och stödja de arbetslösa. Bl. a. har arbetsmarknadsutbildningen byggts ut genom att ett nytt AMU-center med stor kapacitet nyligen har invigts.

Anf. 85 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Bakgrunden till min fråga är att många malmöbor uppfattar saken så, att man norr om Hallandsåsen har litet dimmiga begrepp om situationen i Malmö stad. Jag tror inte det är många som vet att 5,6 % av invånarna i Malmö är arbetslösa. Vi i Malmö betalar ut 1 milj. kr. om dagen i

socialbidrag, och vi ligger på fjärde plats i en mycket tvivelaktig liga, nämligen den liga som avser sådana arbetslösa som är långtidsarbetslösa.

Jag har ställt frågan till statsrådet för att på något vis kunna aktualisera problemet. Statsrådet säger att hon är medveten om de problem som finns i Malmö, och jag tycker att detta är positivt och tackar för uttalandet.

Det är inte min mening att begära att Malmö stad skall få någon särbehandling i förhållande till andra städer i riket. Men vi – och jag vågar använda pluralform – kommer framöver att se till att statens resurser, vilka som vi vet är mycket knappa, fördelas på ett sådant sätt att malmöborna inte behöver uppleva sig som orättvist behandlade.

Till sist: Jag är inte riktigt säker på att nytt AMU-center i Malmö har någon större betydelse när det gäller att lösa de problem som finns.

Anf. 86 Arbetsmarknadsminister ANNA-GRETA LEIJON:

Herr talman! Men tänk att det är jag. Detta är faktiskt ett av de områden där Malmö förut har varit orättvist behandlat. Jag har fört debatter tidigare här i riksdagen som har handlat just om hur otillräckliga resurserna inom arbetsmarknadsutbildningen har varit i Malmöhus län. Det har vi nu försökt att rätta till. Skall vi få en bred arbetsmarknad, tror jag att vi måste satsa väldigt mycket på utbildning, och i det sammanhanget kommer detta nya AMU-center att spela en stor roll.

Vi har i dag fått nya siffror för arbetslösheten som för landet som helhet visar att det har skett en kraftig minskning av antalet arbetslösa: till 112 000, vilket motsvarar 2,5 %. Det är mycket svårt att föra ner dessa siffror på kommunal nivå, statistiken håller egentligen inte för det. Men om man trots allt skall göra det, och det gör jag med mycket stor reservation, finner man för Malmö en nedgång från 5,3 % arbetslöshet i oktober 1984 till 2,8 % för närvarande.

Anf. 87 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag tackar än en gång för svaret. Av den inlevelse som statsrådet visar förstår jag att hon ser med djupt allvar på Malmö stads mycket besvärliga situation.

Jag tänker inte använda tiden här för att bråka med statsrådet om huruvida det är viktigt att få ett nytt AMU-center eller ej. Jag vill emellertid betona att jag är tacksam för att statsrådet har lagt så stor vikt vid dessa frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

27 § Svar på fråga 1985/86:138 om användningen av statsbidragen till skolan

Anf. 88 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Per Unckel har mot bakgrund av en TT-intervju med mig frågat om regeringen vill låta skolorna på egen hand bestämma användningen av förstärkningsresursen.

Det avsnitt i intervjun som Per Unckel hänvisar till var en del av ett

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

Meddelande om interpellationssvar

Om postgirots kassamedel

principiellt resonemang, i vilket jag framhöll att det är möjligt med en långtgående decentralisering, där många detaljregler om t. ex. hur skolans resurser skall användas tas bort. En förutsättning är dock i så fall en ökad statlig kontroll och tillsyn av hur skolan uppnår sina mål.

Tredje vice talmannen konstaterade att frågeställaren ej var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

28 § Meddelande om svar på interpellation 1985/86:36

Anf. 89 Statsrådet BENGT K. Å. JOHANSSON:

Herr talman! Jag har av kammarkansliet upplysts om att Lars Tobisson inte har möjlighet att ta emot svaret på den av honom ställda interpellationen om hushållssparandet någon gång under tiden den 11–21 november, dvs. före den tidpunkt då den enligt reglerna skall besvaras. Vi får därför försöka komma överens om en tidpunkt därefter.

29 § Svar på fråga 1985/86:123 om postgirots kassamedel

Anf. 90 Statsrådet BENGT K. Å. JOHANSSON:

Herr talman! Knut Wachtmeister har frågat finansministern om han avser att föreslå riksdagen några åtgärder för att ändra på PK-bankens ensamrätt till postgirots kassamedel. Genom denna ensamrätt drabbas postverket enligt Knut Wachtmeister av ett inkomstbortfall på 200 milj. kr. årligen.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Bakgrunden till Knut Wachtmeisters fråga är att det vid sammanslagningen av dåvarande Postbanken och Kreditbanken år 1974 till PK-banken bestämdes att postgirot, som stannade kvar inom postverket, skulle placera sin likviditet på bankräkning i PK-banken. Bestämmelsen ingick som en del av en större uppgörelse vilken innehöll flera andra åtaganden mellan PK-banken och postverket.

Posten har skrivit till regeringen och begärt att fritt få placera sin likviditet på penningmarknaden i stället för på konto i PK-banken.

Under de mer än tio år som nu gått sedan nuvarande former för samarbete mellan posten och PK-banken fastställdes har stora förändringar skett på kreditmarknaden, inte minst framväxten av en fungerande penningmarknad, vilket motiverar en översyn av postens och PK-bankens ömsesidiga relationer. Frågan bereds för närvarande inom regeringskansliet, och jag är inte nu beredd att redovisa något resultat av detta arbete. En utgångspunkt är emellertid att ett nära samarbete mellan posten och PK-banken är till fördel för båda parter och därför skall bestå.

Anf. 91 KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga, även om jag är en aning förvånad över att det är löne ministern och inte

finansministern som går i svaromål.

Det är alldeles riktigt som statsrådet säger, att det under de gångna tio åren har blivit väsentligt bättre placeringsmöjligheter på penningmarknaden. År 1985 är alltså PK-bankens monopol med säkerhet mer kostsamt för postverket än det var för tio år sedan. Kan postverket placera de 11–12 miljarder fritt som det här rör sig om och därigenom få kanske 1,5–2 % mer i ränta än för närvarande skulle postverkets intäkter kunna öka med de 200 milj. kr. per år som dess generaldirektör har angett.

Postverket har nyligen aviserat att man skall begära en höjning av brevportot med 10 öre i februari 1986. Eftersom antalet vanliga brev årligen uppgår till cirka en och en kvarts miljard, kan man konstatera att en fri placeringsrätt avseende postens kassamedel skulle göra en portohöjning onödig. Min uppmaning till statsrådet är att han skall föreslå finansministern att säga nej till portohöjningen men ja till en fri placeringsrätt.

Det som statsrådet senast anförde, att samarbetet mellan posten och PK-banken skall bestå, gör mig litet orolig. PK-bankens monopol på postgiromedel ger PK-banken väsentliga konkurrensfördelar framför andra affärsbanker. Enligt min uppfattning är det särskilt betänkligt sedan PK-banken nyligen har introducerats på Stockholms fondbörs.

Anser statsrådet att denna monopolställning för PK-banken är acceptabel?

Anf. 92 Statsrådet BENGT K. Å. JOHANSSON:

Herr talman! Det är så enkelt som att jag ansvarar för bankväsendet inom regeringen numera, och därför svarar jag på den här frågan.

Får jag sedan säga att PK-banken inte har någon monopolställning och inte heller anses ha det. Det förhållandet att det träffades ett avtal mellan PK-banken och posten när sammanslagningen skedde 1974 förändrar ingenting i den bilden. Jag har redogjort för hur arbetet i den här frågan bedrivs med anledning av postens framställning och har därför ingenting att tillägga.

Anf. 93 KNUT WACHTMEISTER (m):

Herr talman! Jo, statsrådet Johansson, bilden har väsentligt förändrats under de tio år som gått sedan avtalet slöts.

För det första finns, som statsrådet angav, möjligheten att placera medel på penningmarknaden till väsentligt bättre ränta än då.

För det andra är PK-banken numera ett börsnoterat företag, och det har sagts att man skall konkurrera med de andra bankerna. 10 % av PK-bankens inlåning är postgiromedel. Där har man monopol, det kommer statsrådet inte ifrån.

Jag får väl i stället uppmana generaldirektören för postverket Bertil Zachrisson att gå till styrelseledamoten i PK-banken Bertil Zachrisson och den vägen försöka åstadkomma en ändring. Jag tycker att det är helt felaktigt att man har detta monopol, och jag är övertygad om att man förr eller senare kommer att tvingas upphöra med det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 94 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Kenth Skårvik har ställt en fråga till statsrådet Feldt om röstsammanräkningen vid allmänna val. Arbetet inom regeringen är fördelat så att det är jag som skall besvara frågan.

Som Kenth Skårvik säger i sin fråga har vissa misstag begåtts vid genomförandet av årets allmänna val och vid sammanräkningen av valresultatet.

Efter varje val brukar riksskatteverket utvärdera och analysera de erfarenheter som gjorts i samband med valet. Resultatet rapporteras till regeringen. En sådan uppföljning kommer att göras även efter 1985 års val.

Om erfarenheterna är sådana att det är nödvändigt att genomföra förbättringar i vallagstiftningen, kommer jag självfallet att föreslå de förbättringar som behövs. Det kan också finnas skäl att se över om informationen till valförrättare och väljare om valförfarandet kan förbättras ytterligare.

I avvaktan på riksskatteverkets uppföljning av årets val anser jag emellertid att det för dagen inte finns någon anledning för mig att ta några särskilda initiativ.

Anf. 95 KENTH SKÅRVIK (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag anser att misstagen i år är så allvarliga att en genomgång är nödvändig.

Efter valdagen den 15 september i år har det enligt pressuppgifter varit ovanligt många felaktigheter vid meddelandena från de olika sammanräkningsställena angående resultatet i form av mandatutdelning och röstsiffror. Vid litet för många tillfällen har de preliminära resultaten ändrats i efterhand, vilket givetvis ställer till en del problem för berörda parter. Men allvarligare är det när direkta misstag görs, som t. ex. i Dalsland, där en spränglista hade blandats samman med en ordinarie lista.

Missen upptäcktes inte förrän en privatperson, som hade röstat på spränglistan och var intresserad av vilket stöd listan hade fått i valet, efterhörde valresultatet hos länsstyrelsen. Det visade sig då att listan i hans eget valdistrikt skulle ha fått noll röster, trots att han bevisligen själv röstat på listan. Utan larmsignalen hade alltså fullmäktige i kommunen i dag haft en felaktig sammansättning.

I ett annat fall fick socialdemokraterna fyra tusen röster för mycket i en valkrets, vilket i det fallet inte påverkade mandatfördelningen. Men givetvis skulle detta ha kunnat vara fallet, och då skulle det ha varit mycket allvarligt. Riksskatteverket har medgivit detta fel, men säger också att felet uppstod i en teknisk redovisning som gjordes efter valet.

Frågan blir då med en gång: Hur många fel har gjorts som aldrig upptäckts, som kanske har förändrat resultatet och givit felaktiga mandatfördelningar i olika kommuner? Kan vi känna oss helt säkra på resultatredovisningarna, eller behöver rutinerna ses över för att ge säkrare resultat i framtiden? Det är det jag hoppas att vi kan komma fram till – att rutinerna ses över. Jag tror att

det behövs – det är ju inte första gången sådana här saker inträffar.

Vad jag också tänker på är de preliminära beräkningar som redovisas. Man skall kanske vänta tills man har säkrare resultat, så att man inte ställer till oredda i kommuner och framför allt för vissa privatpersoner.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om polisverksamheten
i Malmö*

31 § Svar på fråga 1985/86:143 om polisverksamheten i Malmö

Anf. 96 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Sten Andersson i Malmö har frågat mig om jag är medveten om att polismyndighetens i Malmö beslut om omfördelning av personal till asylutredningar innebär förlängning av redan långa utredningstider och att polisens förebyggande och bevakande verksamhet försämras.

Bakgrunden till myndigheternas beslut om en mindre, tillfällig omfördelning av personal är de oacceptabelt långa handläggningstiderna för s. k. asylutredningar. Dessa tider överstiger väsentligt den månad som enligt statsmakternas uttalanden bör gälla som riktlinje för handläggning av dessa ärenden. Enligt vad jag har inhämtat kan åtgärderna genomföras utan sådana följder som Sten Andersson pekat på.

Jag vill slutligen erinra om att myndighetens beslut att omfördela resurser till en arbetsbelastad sektor ligger helt i linje med den nya, flexibla polisorganisationen som efter riksdagens beslut nu har genomförts. Jag är övertygad om att den nu aktuella omfördelningen kan ske utan men för övrig polisverksamhet.

Anf. 97 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Först vill jag ha ett klarläggande. Här talar statsrådet om att det var polismyndighetens i Malmö beslut. I tidningen Arbetet den 1 november står det att det var ett besked från justitiedepartementet. Det skulle vara bra att få besked om vem som har bestämt detta. Har man gjort det från Malmö eller från Stockholm?

Sedan måste jag säga att jag är förvånad över att justitieministern kan stå och säga att han inte tror att det blir något men när man under två månader drar in 15 poliser, av vilka fem är patrullerande med utetjänst. Jag tror inte att det är någon överdrift när man påstår att många, många malmöbor i dag upplever Malmö som en otrygg stad. Vi har fått benämningen Nordens Chicago, och det är knappast någonting att vara stolt över.

Det har också stått i pressen att malmöpolisen har uppmanat malmöborna att inte gå ut i centrum på kvällarna – och det gäller även pensionärer m. fl. i Malmös ytterområden. Det är i det här läget som statsrådet står och säger att han inte tror att detta kan bli till men för polisverksamheten. Det är möjligt, men det blir absolut till men för malmöborna. Malmö blir alltså inte en tryggare stad därför att vi omfördelar polisens resurser.

Jag hoppas naturligtvis att statsrådet har rätt när han tror att beslutet inte innebär något problem för polisen i Malmö och för Malmös invånare. Men

till sist vill jag ännu en gång fråga: Vem har fattat det här beslutet? På vems order har detta skett?

Anf. 98 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Beslutet har, som jag sade, fattats av polismyndigheten i Malmö.

Sedan tecknar Sten Andersson i Malmö en oriktig bild av ordningssituationen i Malmö. Denna är inte alls sådan som Sten Andersson vill ge intryck av. Den kommer inte heller att försämrats av att, enligt vad jag har inhämtat, en patrullerande polisman under två månader sätts på ett annat arbete.

Anf. 99 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! I den här frågan litar jag faktiskt mer på polismästaren i Malmö, Nils Erik Åhman, än på statsrådet. Polismästaren säger enligt tidningen Arbetet: Det känns tungt, det gör det, och många här i huset tycker inte att det känns särskilt lustigt. Han talar i samma artikel också om en tvångskommendering och uttrycker klart att man har fått besked från justitiedepartementet om att denna skall gälla under två månader.

Jag vet inte vem som rapporterar till statsrådet om situationen i Malmö kommun vad gäller kriminaliteten, men jag tycker att statsrådet borde skaffa sig litet fler tipsare. De som redovisar för honom att läget är så positivt som han har beskrivit det har knappast vistats i Malmö någon längre tid.

Överläggningen var härmed avslutad.

32 § Svar på fråga 1985/86:151 om rätten i vissa fall till ersättning från försäkringsbolag vid trafikolycka

Anf. 100 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Gunnel Jonäng har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att ersättning vid trafikolycka skall betalas ut även när den skadade är så dålig att hon ej kan använda pengarna. Jag antar att frågan ställs mot bakgrund av ett fall som i dagarna har uppmärksammats i massmedia.

Vad frågan ytterst gäller är tillämpningen av skadeståndslagens regler om ersättning för personskada – i det här fallet inom ramen för den obligatoriska trafikförsäkringen. Dessa regler innebär i huvudsak att ersättning utgår dels för ekonomiska förluster, t. ex. sjukvårdskostnader, dels för ideell skada.

Det som har diskuterats i det aktuella fallet är i vilken omfattning den skadade skall få ersättning för den ideella skadan. Sådan ersättning avser att gottgöra den skadade för fysiskt och psykiskt lidande och annat obehag i den personliga livsföringen. Ersättningen har således en starkt personlig anknytning och syftar till att möjliggöra för den skadade att – som kompensation för lidandet – skaffa sig ett motsvarande mått av tillfredsställelse. Detta visar sig bl. a. däri att rätten till ideell ersättning som regel förfaller om den skadade dör innan ersättningen har fastställts.

Hur ersättning för ideell skada skall bestämmas ifall den skadade är så dålig att hon inte kan tillgodogöra sig ersättningen framgår inte direkt av

skadeståndslagen. Det finns inte heller något prejudicerande domstolsavgörande. Däremot har en viss praxis utvecklats i Trafikskadenämndens verksamhet. Denna praxis innebär att ersättning för ideell skada betalas även när den skadade är så dålig att hon inte kan använda pengarna. Beloppet är dock lägre i dessa fall.

Den praxis som jag nu har beskrivit är enligt min mening inte sådan att det finns någon anledning för mig att ingripa med lagstiftningsåtgärder eller på annat sätt.

Anf. 101 GUNNEL JONÄNG (c):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret på min fråga.

Jag inriktar mig på det ideella skadeståndet. Personskadereglerna i lagen är kortfattade och ger inte stor ledning vid rättstillämpningen. Därför har rättspraxis fått stor betydelse.

Men praxis har utvecklats utanför domstolarna och i samarbete med försäkringsbolagen själva. Viss praxis som Trafikskadenämnden tillämpar i dag anser jag inte förenlig med den enskildes och dennes anhörigas rättssäkerhet.

En princip som tillämpas och som jag anser felaktig är att om den skadades medvetandegrad är nedsatt eller fluktuerar, skall det utgå en reducerad ersättning.

Den skadade kan inte använda sina pengar – därför skall han ha lägre ersättning. Jag förstår inte hur det är möjligt att något sådant kan få förekomma. Jag tycker att det inte angår någon utomstående om en skadad behöver pengarna eller hur han använder pengarna.

En skadad skall ha den ersättning han är berättigad till enligt gällande regler, oavsett medvetandegrad.

När jag studerat de här frågorna har jag dess värre insett att skadeståndsrätten inte är särskilt väl utvecklad i vårt land. Personskadestånden t. ex. är lägre än i en del andra länder. Ersättning utgår bara till den skadade, inte till anhörig som i en del andra länder.

Men, herr talman, vems fel är det om den enskildes rättssäkerhet äventyras? Jo, det är lagstiftarnas fel. Det är regering och riksdag som tillåter att en rättspraxis som ej ger rättssäkerhet utvecklas. Jag tycker därför att det är helt nödvändigt att det görs en översyn av reglerna för det ideella skadeståndet. Vill justitieministern verkligen inte ställa sig bakom ett krav på att en sådan översyn görs?

Överläggningen var härmed avslutad.

33 § Svar på fråga 1985/86:152 om sekretesskydd för färdtjänstregistret

Anf. 102 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Den kommunala färdtjänsten hör till den verksamhet som regleras i socialtjänstlagen. Inom socialtjänsten råder det sekretess för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om sekretesskydd
för färdtjänstregistret*

men. Det är en sekretessregel som vanligen innebär att uppgifter om personliga förhållanden, t. ex. i allmänna handlingar, inte får lämnas ut.

Uppgifter som enbart rör vilka personer som är berättigade till färdtjänst och som kan finnas i ett register torde dock normalt inte kunna betraktas som särskilt känsliga. Sådana uppgifter kan lämnas ut om det står klart att det inte innebär något men för den enskilde eller någon närstående till honom. I vilka situationer man kan lämna ut uppgifter måste emellertid avgöras efter en skadeprövning från fall till fall.

Enligt min mening är det sekretesskydd som gäller inom den kommunala färdtjänsten lämpligt utformat. Vilka bedömningar som kan tänkas ha skett i de enskilda fall som Göte Jonsson syftar på i sin fråga kan jag inte gå in på här i kammaren.

Anf. 103 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka justitieministern för svaret på min fråga. Frågan är föranledd av att en organisation inom justitieministerns eget parti, Jönköpings arbetarekommun, före valet gick till socialförvaltningen i Jönköping och fick ta del av liggare och register som visar vilka som är berättigade till färdtjänst i kommunen.

Sedan har man skickat brev till färdtjänstberättigade i Jönköpings kommun där man, vilket i och för sig ligger utanför den här debatten, har skrämt de färdtjänstberättigade för vad som skulle hända om Sverige får en borgerlig regering.

Jag konstaterar att justitieministerns vänner i Jönköping har låtit partipolitiskt nit gå före hänsyn. Jag vill också hävda att man har visat omdömeslöshet, och efter justitieministerns svar kan jag konstatera att det dessutom finns brister i lagen när det gäller synen på färdtjänsten och sekretesskyddet.

Justitieministern säger att det normalt inte kan betraktas som särskilt känsligt att ett politiskt parti begär hos socialförvaltningen att få uppgifter på alla färdtjänstberättigade i kommunen och sedan utnyttjar registret i politiskt syfte. Jag menar att det inte kan ligga inom ramen för ett rimligt sekretesskydd.

Jag skulle vilja fråga justitieministern: Vad är "enskilds personliga förhållanden"? Det faktum att man får färdtjänst är ju baserat på individuella bedömningar. Jag vet att väldigt många har känt sig kränkta över att det har gått till på det här sättet, människor som anser att det inte är meningen att ett färdtjänstregister generellt skall lämnas ut till ett politiskt parti.

Jag vill än en gång fråga justitieministern: Är det inte rimligt att ändra lagen?

Överläggningen var härmed avslutad.

34 § Svar på fråga 1985/86:122 om åtgärder för att minska telefonkostnaderna för handikappade

Anf. 104 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Hans Dau har – med hänvisning till den taxehöjning som televerket har föreslagit – frågat mig om jag har för avsikt att på något sätt lätta bördorna för de handikappade om taxehöjningen genomförs.

Regeringens beslut om teletaxorna innebär att taxorna får höjas knappt hälften så mycket som televerket begärt.

Teletaxorna bör enligt min mening vara lika för alla. Några speciella åtgärder för att *via teletaxorna* tillgodose de särskilda önskemål som handikappade kan ha planeras därför inte. Däremot bör den nya tele- och datatekniken på olika sätt kunna tas till vara för att underlätta för de handikappade. Ett bra exempel på detta är texttelefonen. Televerket skall i sitt forsknings- och utvecklingsarbete beakta de handikappades intressen.

Anf. 105 HANS DAU (m):

Herr talman! Jag får tacka kommunikationsministern för svaret. Som han konstaterat skall taxorna höjas med knappt hälften av vad televerket begärt. Men det är ju inte av omtanke om de handikappade, utan mera – vad jag förstått av pressen – av omtanke om inflationen och avtalsrörelsen. Man kan väl förmoda att taxorna kommer att höjas längre fram enligt televerkets önskemål, då dessa problem är avklarade. Man får till svar att taxorna skall vara lika för alla. Det är kanske en bra princip, men det hjälper inte de handikappade, som behöver använda telefonen mycket mer än vad andra människor gör. Det gäller särskilt de rörelsehindrade, därför att de inte kan upprätthålla kontakter på annat vis.

Det är bra att statsrådet säger att teletekniken och datatekniken skall användas för att underlätta för de handikappade. Men om man då höjer taxorna i sådan takt att de handikappade av ekonomiska skäl inte har möjlighet att använda denna teknik då är de handikappade inte hjälpta av detta. Många av dem har ju små inkomster på grund av sitt handikapp.

Det hade varit mycket mer tillfredsställande för de handikappade om man fått ett sådant svar att man kunnat lugna deras oro på denna punkt.

Överläggningen var härmed avslutad.

35 § Svar på fråga 1985/86:139 om motorvägsbygget på sträckan Gunnestorp–Långås i Halland

Anf. 106 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Christer Eirefelt har mot bakgrund av den pågående utbyggnaden av väg E 6 på delen Gunnestorp–Långås i Halland frågat om regeringen kommer att skyndsamt vidta åtgärder som gör att bygget kan fullföljas enligt nuvarande tidsplan.

Finansieringen av motorvägsbygget Långås–Gunnestorp är löst. Bygget pågår redan och sker med Vägverkets ordinarie medel. Några särskilda åtgärder från regeringen behövs ej och är således inte heller aktuella.

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

Om åtgärder för att minska telefonkostnaderna för handikappade

Om motorvägsbygget på sträckan Gunnestorp–Långås i Halland

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om motorvägsbygget
på sträckan Gunnes-
torp-Långås i Halland*

Anf. 107 CHRISTER EIREFELT (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

Det var med stor tillfredsställelse som hallänningarna i december i fjol tog emot beskedet om att den aktuella utbyggnaden av E 6 mellan Varberg och Falkenberg skulle ske i form av motorväg. Ingen annan fråga hade tidigare engagerat länets invånare så helhjärtat, och politiker, näringsliv, fackföreningar, länsmyndigheter, polis, läkare och kommuner arbetade för samma sak: det måste bli motorväg!

Jag har vid flera tillfällen här i kammaren redovisat våra skäl. Det handlade naturligtvis först och främst om trafiksäkerhet men också om vad bra kommunikationer betyder för ett konkurrenskraftigt näringsliv. Det finns ingen anledning att ta upp argumenteringen på nytt, eftersom vi till slut fick gehör för våra synpunkter.

Nu handlar det i stället om att kunna genomföra beslutet på ett rationellt och ekonomiskt sätt. De ansvariga för bygget, som nu pågår för fullt, säger i dag att pengarna måste komma snabbt om man skall kunna undvika en kraftig försening.

Finansieringen är alltså inte löst. Man bygger helt enkelt motorväg för motortrafikledspengar. Det kan man naturligtvis inte fortsätta med hur länge som helst. Då kommer pengarna att ta slut.

Man säger alltså i dag att man före månadens utgång måste ha klart hur den fortsatta finansieringen skall kunna ske. Annars kommer man att få helt andra planeringen och flytta fram färdigställandet minst ett år i tiden.

Jag utgår ifrån att det positiva beslutet i vintras hade sin grund i att regeringen äntligen övertygats om det riktiga i att bygga motorväg. Då måste det, menar jag, också ankomma på samma regering att se till att planerna kan fullföljas. Som det nu ser ut kan man inte fullfölja den utan en mycket otillfredsställande försening på minst ett år.

Anf. 108 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Det är en fråga för Vägverket att göra den omfördelning som behövs för att bygget skall kunna fortskrida som planerat.

Enligt vad jag inhämtat har man från samtliga berörda i Hallands län sagt att om man får en motorväg i stället för en motortrafikled betyder inte en eventuell försening på ett år särskilt mycket.

Anf. 109 CHRISTER EIREFELT (fp):

Herr talman! Då måste jag påminna kommunikationsministern om hur regeringsbeslutet såg ut. Jag läser från pressmeddelandet följande:

”Regeringsbeslutet betyder att vägverket nu ska utarbeta en ny arbetsplan och i samband med detta redovisa hur den fortsatta finansieringen ska läggas upp.”

Det vore intressant att se hur den redovisningen ser ut. Enligt de uppgifter jag får från vägförvaltningen i Hallands län är det så att de helt enkelt fortsätter att bygga med samma pengar.

Anf. 110 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Jag har också gått igenom regeringsbeslutet. Av detta framgår klart att finansieringen av den berörda vägomläggningen skall ske genom omprioritering av medel på sedvanligt sätt.

Anf. 111 CHRISTER EIREFELT (fp):

Herr talman! Kommunikationsministern måste dock vara medveten om att det krävs mycket planering och även långsiktig planering för att ett sådant här vägbygge skall kunna fortgå på ett rationellt sätt. Det är alltså så, enligt Vägverket i Halland, att den fortsatta finansieringen i dag inte finns helt klar. Man måste alltså, för att kunna fortsätta att beställa material och klara hela underentreprenadssidan, ha ett besked om hur det ser ut. Såvitt jag kan förstå måste det enligt regeringsbeslutet, som jag läste upp det från pressmeddelandet, ligga på kommunikationsministern att se till att detta blir klarlagt, om inte annat så mellan kommunikationsministern och Vägverket.

Överläggningen var härmed avslutad.

36 § Svar på fråga 1985/86:146 om återupptagande av SJ:s persontrafik vid Vårgårda station

Anf. 112 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Marianne Andersson har frågat mig om regeringen ämnar vidtaga åtgärder för att förmå SJ att låta några tåg dagligen göra uppehåll i Vårgårda.

Enligt riksdagens fastlagda riktlinjer för järnvägen är det SJ själv som bestämmer var tågen skall stanna. Så länge detta riksdagsbeslut gäller har jag följaktligen ingen anledning att ta något initiativ i frågan.

Anf. 113 MARIANNE ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka kommunikationsministern så mycket för svaret. Det var kort, och jag är naturligtvis medveten om att det är formellt riktigt att det är SJ som har att besluta i sina egna ärenden utifrån riksdagsbeslutet att varje affärsdrivande verk skall bära sina kostnader. Men ändå är det ju så, att det är regering och riksdag som har det yttersta ansvaret för den totala trafiksituationen i landet och att den är sådan att alla människor har, efter sina förutsättningar, drägliga möjligheter till kommunikationer. Vårgårda och Vingåker är de enda större orter utefter västra stambanan som inte har tåguppehåll. Till grund för indragningen av persontrafiken 1977 låg bl. a. en resanderäkning under år 1976. Nämnas kan att redan då hade många tåguppehåll dragits in, och de återstående tågen gick på tider som inte passade de flesta av resenärerna. Resandantalet hade därför minskat.

Sedan dess har intresset för kollektivtrafik ökat på grund av höga bilkostnader och minskade möjligheter till avdrag för bilresor vid pendling. Arbetspendlingen har ökat. Vårgårda är en utpräglad pendlingskommun med stor både in- och utpendling.

Sist men inte minst har näringslivet i kommunen expanderat kraftigt, vilket

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om bemanningen vid
Idö lotsplats*

har medfört ökade krav på järnvägsförbindelser med både Stockholm och Göteborg. För näringslivet utgör inte de anslutningsbussar till Herrljunga och Alingsås som nu finns något alternativ. Jag hoppas att kommunikationsministern, som bor i Göteborg, har en känsla även för dem som bor på orter där emellan. SJ:s policy är ju att konkurrera med flyget, vilket gör att de som bor i Göteborg nu verkligen har fina förbindelser med kungliga huvudstaden. Vi som bor på andra orter har inte samma valmöjligheter, och vi har inte heller någon möjlighet att åka tåg utan att först ta oss till andra platser.

Anf. 114 TREDJE VICE TALMANNEN:

Taletiden är slut.

Överläggningen var härmed avslutad.

37 § Svar på fråga 1985/86:148 om bemanningen vid Idö lotsplats

Anf. 115 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Agne Hansson har frågat mig om regeringen är beredd att vidta sådana åtgärder att bemanningen vid Idö lotsplats kan behållas oförändrad.

Sjöfartsverket har begärt länsstyrelsens i Kalmar län yttrande angående en planerad omdisposition av båtmanspersonal inom Smålands lotsplatser.

Eftersom länsstyrelsen motsatt sig den planerade omdispositionen har sjöfartsverket överlämnat ärendet till regeringen. Sjöfartsverket har därvid begärt regeringens godkännande av den planerade omdispositionen.

Jag är för närvarande inte beredd att närmare kommentera den fortsatta beredningen av ärendet. Självfallet skall riksdagens beslutade principer följas.

Anf. 116 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret.

Visserligen säger kommunikationsministern att han inte är beredd att närmare kommentera den fortsatta beredningen av det här ärendet, men jag tycker ändå att svaret är mycket klart i själva sakfrågan. Kommunikationsministern säger ju slutligen att de principer som riksdagen har lagt fast skall följas. Jag kan då inte komma till någon annan slutsats än att regeringen avslår sjöfartsverkets hemställan om att få avbemannas Idö lotsplats. Vad både departementet tidigare har anfört och vad riksdagen har sagt i budgetbeslutet innebär att besparingarna på sjöfartens område inte får ske på ett sådant sätt att lotsplatser som ligger i det yttre kustbandet avbemannas. Idö lotsplats ligger just i det yttre kustbandet.

Jag tycker också det är självklart, mot bakgrund av den åretruntbemanning som finns och som på bara ett halvår har kunnat rädda 40 personer i sjönöd, att man utifrån samhällets ansvar för sjösäkerheten inte kan ha rätt att lägga ner lotsplatsen. Jag bedömer det alltså så, att om riksdagens principer följs vid regeringens behandling av sjöfartsverkets

framställning, kommer bemanningen vid Idö lotsplats att få vara kvar. Det tackar jag för.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om statliga medel till
Instöbron i Kungälvss
kommun*

38 § Svar på fråga 1985/86:153 om statliga medel till Instöbron i Kungälvss kommun

Anf. 117 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Siri Häggmark har frågat mig när pengarna kommer till Instöbron i Kungälvss kommun.

Enligt flerårsplanen för länsvägar i Göteborgs och Bohus län skall bron byggas under åren 1991–93. Om dessa planer fullföljs så kommer pengarna 1991.

Anf. 118 SIRI HÄGGMARK (m):

Herr talman! Det var en kort fråga, herr kommunikationsminister, och det var ett lika kort svar. Dock får jag säga att jag redan visste att denna fråga fanns upptagen i flerårsplanen.

Men finns det ingen möjlighet att använda anslagen för beredskapsarbeten? Det var ju på så sätt vi fick bron till Klädesholmen en gång i tiden. Trafikutskottet har mer än en gång uttalat att ett brobygge, till vilket man använder beredskapspengar och som ersätter färjeleder, faktiskt är lönsamt.

I kompletteringspropositionen 1985/86:25 har det under anslagsposten Beredskapsarbeten gjorts en omfördelning, som innebär att regeringen kan använda totalt 487 milj. kr. till beredskapsarbeten. Hela Kungälvss kommun står bakom förslaget – kommunen har ju också nyligen skrivit till kommunikationsministern och begärt medel från staten utöver vad som är anslaget i flerårsplanen för länsvägar i Göteborgs och Bohuslän därför att det viktigt att brobygget kommer i gång. Detta är klart att sättas i gång redan 1986; det finns färdiga planer för det.

Om Marstrand skall kunna bevaras som en levande ort – vi har som bekant problem med att skapa arbetstillfällen – bör brobygget komma i gång så snart som möjligt. Jag vill därför fråga kommunikationsministern: Ämnar kommunikationsministern anslå medel ur anslagsposten Beredskapsarbeten?

Anf. 119 TREDJE VICE TALMANNEN:

Taletiden är slut.

Anf. 120 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Det är naturligtvis inte uteslutet att den här bron, såsom har skett i en del andra fall, kan komma att byggas tidigare med hjälp av beredskapsmedel. Men dessa fördelas ju utifrån behovet av just beredskapsarbeten, och det är svårt för mig att uttala mig om huruvida man kommer att kunna ta dessa medel i anspråk. Det man kan göra är att bedriva projekteringsarbetet så att projektet är klart *om* beredskapsmedel skulle tilldelas detta område framöver, och ett sådant projekteringsarbete håller också på att genomföras.

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

Om SJ:s subventionering av studerandesor

Anf. 121 SIRI HÄGGMARK (m):

Herr talman! Det lät genast litet bättre, herr kommunikationsminister. Projekteringsarbetena är faktiskt så långt framskridna att bygget kan sättas i gång redan 1986.

Det är min förhoppning att kommunikationsministern i samband med den kommande fördelningen av beredskapsmedlen verkligen tänker på just Instöbron i Kungälv's kommun. Arbetstillfällena står nämligen på spel – jag tänker då på t.ex. Marstrandsverken – och det är därför viktigt att marstrandsborna får sin broförbindelse.

Jag hoppas att det blir en positiv lösning för det här brobygget redan nästa år.

Överläggningen var härmed avslutad.

39 § Svar på fråga 1985/86:156 om SJ:s subventionering av studerandesor

Anf. 122 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! SJ har nyligen ändrat sina rabattregler. Med anledning därav har Bo Hammar frågat om utbildningsministern är beredd att medverka till ökade anslag till SJ för subventionering av studerandesor så att rabatterna kan hållas oförändrade.

Arbetet i regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Som bakgrund vill jag nämna att SJ är det enda trafikföretag som får en särskild statlig ersättning för att ge rabatter åt studerande och pensionärer. Jag vill vidare klargöra att SJ numera helt fritt bestämmer sina taxor och rabatter.

Enligt riksdagens järnvägspolitiska beslut i våras förutsattes att behovet av statligt bidrag till SJ för att ge studerande och pensionärer rabatter kunde minskas på sikt. Mot denna bakgrund anvisades 90 milj. kr. i ersättning för innevarande budgetår. Jag har för närvarande ingen anledning att frångå riksdagens bedömning. Jag är därför inte beredd att förorda något ökat anslag.

Anf. 123 BO HAMMAR (vpk):

Herr talman! Jag tackar för svaret på min fråga. Jag vill inte gärna vara oartig mot vår nye kommunikationsminister, men jag hade ändå hoppats att utbildningsministern skulle svara på frågan, eftersom den är en viktig studiesocial fråga.

Det brukar sägas att snålheten i allmänhet bedrar visheten, och jag tycker att den småsnålhet och gnidighet som både SJ och samtliga politiska partier utom vpk har gett uttryck åt i den här frågan är ganska förvånande. SJ skyller på att statens ersättning för rabatterna reallt har minskat med något tiotal miljoner. Statsmakterna vägrar att ställa upp med pengarna.

Alltihop gäller egentligen bara småmulor och felräkningspengar. Men för våra studenter, som på grund av ett alltmer urholkat studiemedelssystem lever i små omständigheter – åtminstone många av dem – blir konsekvenser-

na mycket allvarliga. Det blir att dra ner på antalet hemresor och att avstå från umgänge med vänner och familj.

Nu kan man invända att studenterna inte behöver resa på fredagar och söndagar. Men haken i det resonemanget är att studenterna på grund av dagens bundna studiegångar tvingas att resa just dessa dagar. De kan inte på samma sätt som studenterna kanske kunde förr leva loppan och komma och gå till utbildningen litet hur som helst.

Jag tycker att kommunikationsministern och utbildningsministern skulle slå sina kloka huvuden ihop och fundera över det här bidraget till SJ. Jag noterar att SJ:s persontrafikchef säger, vilket är ganska intressant, att om det försämrade rabattsystemet leder till att studentresenärernas antal minskar, måste SJ kanske återgå till det gamla rabattsystemet. Kanske, Sven Hultström, skulle vi tillsammans här i riksdagen uppmana studenterna att bojkotta SJ under några månader, så att de kan få tillbaka rabatterna?

Anf. 124 TREDJE VICE TALMANNEN:

Taletiden är slut.

Överläggningen var härmed avslutad.

40 § Svar på fråga 1985/86:158 om bibehållande av smalspårsbanan mellan Växjö och Västervik

Anf. 125 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Sven Henricsson har frågat mig om jag är beredd att medverka till att den smalspåriga banan mellan Växjö och Västervik kan bibehållas åtminstone för turisttrafik.

Regeringen har genom beslut den 18 april 1985 gett SJ tillstånd att riva upp en sträcka av spåret på linjen Växjö–Västervik. För att pröva om banan kan utnyttjas för turisttrafik föreskrevs i beslutet att rivningen fick ske tidigast den 1 oktober i år och endast under förutsättning att avtal dessförinnan inte hade träffats om en överlåtelse av banan.

Enligt vad jag erfarit har sedan regeringsbeslutet en allsidig prövning genomförts för att klargöra om banan kan behållas för turisttrafik. Prövningen har dock inte visat att det finns något samlat intresse för ett kommunalt övertagande av banan i avsikt att bedriva turisttrafik över hela sträckningen. Däremot fortsätter förhandlingarna mellan berörda parter om olika alternativ för turisttrafik på delsträckan Växjö–Hultsfred. Jag ser ingen anledning att ta något initiativ i frågan.

Anf. 126 SVEN HENRICSSON (vpk):

Herr talman! Som trafikfrågedebattör här i riksdagen vill jag passa på att ta några sekunder i anspråk och hälsa den nye kommunikationsministern välkommen hit. Vi kommer säkert att få många tillfällen att diskutera trafikfrågor.

Jag vill också tacka för svaret. Naturligtvis är jag inte särskilt glad över det. Förhoppningen var ändå att man från departementets sida skulle kunna

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om bibehållande av
smalspårsbanan
mellan Växjö och Väs-
tervik*

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

*Om skyldigheten att
använda bilbälten vid
skolskjuts*

medverka till att lösa upp problematiken kring banan mellan Växjö och Västervik.

Här finns ett fint initiativ på turistområdet genom föreningen Rädde Smalspåret, som har lokalorgan i varje berörd kommun. Man arbetar för att hela banan skall bibehållas och användas för turisttrafik åtminstone under sommarhalvåret, dvs. från maj till september. Såväl Sveriges turistråd som länsorgan och en bred folkopinion är positiva till de här strävandena. Också kommunerna är intresserade, men de tycker att SJ skall ha alldeles för mycket betalt för rälsen.

Norra Europas sista kvarvarande smalspårsbana går här genom en genuin Smålandsbygd med bevarade bruksmiljöer, bl. a. en fin glasbruksmiljö. Man kan i sammanhanget notera att järnvägsresandet har fått en renässans. Det har blivit populärt med det här resandet, som lockar till sig turismen på ett nytt sätt. Detta är bara en början. Vore det ändå inte värt besväret, kommunikationsministern, att hjälpa till så att initiativtagarna känner sig stimulerade att fortsätta att utveckla denna folkliga aktivitet? Den drar sitt strå till stacken också från näringslivssynpunkt genom att den får fart på turisttrafiken på den här banan, som ändå ligger där.

Anf. 127 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Enligt vad jag erfarit håller man fortfarande på att diskutera dessa frågor, men vid de senaste överläggningarna har det inte varit denna bandel som varit aktuell. Från de berörda organisationernas och länsorgans sida har förhandlingarna avsett bandelen mellan Växjö och Hultsfred.

Jag tror det är felaktigt att säga att SJ inte varit berett att ställa upp i diskussionerna. Det har man gjort tidigare, och det gör man också i de diskussioner som nu fortsätter.

Anf. 128 SVEN HENRICSSON (vpk):

Herr talman! Varje åtgärd som är ägnad att bevara åtminstone några delar av banan är naturligtvis värdefull, men det som åsyftades var att man skulle bevara hela banan intakt och på så sätt få i gång en turisttrafik som skulle kunna visa sig vara till nytta för hela denna region, som är så hårt prövad just i det här området.

Överläggningen var härmed avslutad.

41 § Svar på fråga 1985/86:159 om skyldigheten att använda bilbälten vid skolskjuts

Anf. 129 Kommunikationsminister SVEN HULTERSTRÖM:

Herr talman! Ingrid Ronne-Björkqvist har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att förverkliga att barn sitter fastspända även vid s. k. skolskjutsresor.

Trafiksäkerhetsverket har lämnat förslag till regeringen som innebär att bilbälte skall användas av alla som färdas i bil på sittplats som är utrustad med bilbälte. Då det gäller små barn skall särskilda skyddsanordningar såsom

barnstolar användas i stället.

Förslaget har remissbehandlats. Därvid påpekade ett flertal remissinstanser att vissa praktiska frågor först borde lösas innan ett obligatorium införs för barnen. Bl. a. nämndes problemen vid skolskjutsning, där reglerna gör det möjligt att skjutsa fler barn än för vilka det finns bälten i bilen.

I dessa fall krävs speciella anordningar – alternativt ändrade regler – för att det skall vara möjligt för samtliga skjutsade barn att åka fastspända.

Vid beredningen inom regeringskansliet av trafiksäkerhetsverkets förslag kommer det problem som Ingrid Ronne-Björkqvist har aktualiserat att ägnas särskild uppmärksamhet.

Anf. 130 INGRID RONNE-BJÖRKQVIST (fp):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret och löftet om att den här frågan skall ägnas särskild uppmärksamhet när ärendet bereds i regeringskansliet.

Det är tyvärr så att barnen alltför ofta blir bortglömda när det gäller säkerhetsfrågor. Det är, tvärtemot vad många tror, farligare att inte använda bilbälte i baksätet än i framsätet. Passageraren bak riskerar att slå ihjäl både sig själv och den som sitter framför. Ett skolbarn på t. ex. 50 kg motsvarar en kroppsvikt på 3 000 kg vid hastigheten 70 km/tim.

Det här har föräldrarna insett. 1981 satt 20 % av 4-7-åringarna fastspända. Tre år senare var siffran 55 %. Utvecklingen har alltså gått mycket snabbt.

Det är viktigt att skolan inte motverkar de goda vanor som barnen fått med sig hemifrån, särskilt när det som här kan få livshotande följder. Barn gör som man gör och inte som man säger. I skoltaxin struntar chauffören ofta i sitt bilbälte, och säkerhetsutrustning för barn saknas. För en sjuåring är skolan auktoritet, och barnet kan på nolltid få för sig att det mamma och pappa har sagt är fel, om skolan handlar efter andra normer.

Det är oerhört viktigt att alla vuxna kring barnet signalerar samma budskap, både i ord och i handling i det här fallet. Annars har vi som föräldrar ingen chans att förmå våra ungdomar att använda bilbälten och att inte sitta för många i baksätet när de susar i väg i sina bilar med färska körkort i fickan. Den gruppen utgör en betydande del av de ca 125 som dödas och ca 5 000 som skadas varje år på grund av att de struntar i bilbältet.

Överläggningen var härmed avslutad.

42 § Svar på fråga 1985/86:71 om tidpunkten för tillsättande av utredning om internationella adoptioner

Anf. 131 Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Herr talman! Christer Eirefelt har frågat när regeringen avser att tillsätta en utredning om kostnaderna för internationella adoptioner. Frågan föranleds av att socialutskottet vid sin behandling av betänkandet (SoU 1984/85:17) om vissa anslag till omsorg om barn och ungdom besvarade de särskilda yrkanden som framlagts i frågan med att utskottet erfarit att regeringen avsett att tillsätta en utredning i denna fråga.

Mitt svar på Christer Eirefels fråga är att regeringen har för avsikt att

under hösten tillsätta en utredningsman som skall se över olika alternativa lösningar inom området.

Anf. 132 CHRISTER EIREFELT (fp):

Herr talman! Samtidigt som jag tackar statsrådet för svaret vill jag passa på och önska lycka till med den nya viktiga arbetsuppgiften.

Bakgrunden till min fråga är uppenbar: Kostnaderna för att adoptera ett utländskt barn har stigit mycket kraftigt under senare år. Så sent som i början av 1980-talet låg den genomsnittliga kostnaden runt 20 000 kr. I dag är den aktuella summan dubbelt så hög. Faktum är att det förekommer uppgifter om både 50 000 och 55 000 kr.

Det har gjorts att ekonomiskt svaga grupper nu riskerar att helt utestängas från möjligheten att adoptera, och dessutom att många adoptivbarn inte får några syskon. Är det svårt att klara kostnaden för ett barn blir det naturligtvis näst intill omöjligt att adoptera ett andra barn.

Vi har i folkpartiet vid flera tillfällen uppmärksammat den här situationen och föreslagit ett ökat stöd, ett stöd som vi menar måste gå direkt till familjen som adopterar. Konkret har vi sagt att medel bör avsättas som gör det möjligt att sänka adoptionskostnaderna med 10 000 kr. per adoption.

Tyvärre har intresset från regeringens sida inte varit särskilt stort. Frågan har förhållits under flera år. Så småningom aviserade man i alla fall en utredning, och detta tog riksdagen fasta på i våras när frågan var uppe till behandling.

Nu får vi än en gång veta att regeringen har för avsikt att tillsätta en utredningsman. Jag utgår ifrån, statsrådet, att det den här gången verkligen sker och sker omgående. Hösten är ju redan ganska långt kommen. Jag vill särskilt göra statsrådet uppmärksam på att riksdagen inte beställde en förutsättningslös utredning utan begärde ett konkret förslag om hur stödet skall konstrueras. Jag förutsätter att det kommer att framgå av direktiven.

Överläggningen var härmed avslutad.

43 § Svar på fråga 1985/86:125 om utvidgat bilstöd åt handikappade

Anf. 133 Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Herr talman! Kenth Skårvik har frågat mig, hur långt utredningsarbetet har kommit i fråga om bilstödet och när regeringen avser att lägga fram ett förslag till riksdagen om utvidgat bilstöd.

Utredningsarbetet pågår inom regeringskansliet med sikte på förslag till riksdagen så snart som möjligt.

Anf. 134 KENTH SKÅRVIK (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret och önskar lycka till i fortsättningen. Jag hoppas på ett gott samarbete när det gäller de sociala frågorna.

Jag kan kanske inte känna mig så särskilt nöjd med svaret. Historien om bilstödet är lång och fylld med löften och förhoppningar, men det är också ett

skolexempel på hur långhalningar och politisk ovilja tillåter att en angelägen fråga skjuts på framtiden.

Två tunga skäl talar för en utbyggnad av bilstödet som ett komplement och alternativ till färdtjänsten. Egen bil innebär för handikappade större rörlighet och oberoende; det sista är något som färdtjänsten inte kan ge. En egen bil medför dessutom redan med måttlig resandevolym lägre samhällskostnader än färdtjänsten.

I en reservation till socialförsäkringsutskottets betänkande till debatten den 25 april föreslog folkpartiet, centern och moderaterna att regeringen, med anledning av motionerna och det beredningsarbete som gjorts, skulle få i uppdrag att snabbt lägga fram ett förslag, så att vi åtminstone till årsskiftet 1985-1986 skulle kunna åstadkomma förbättringar, i varje fall så pass mycket som riksdagen tidigare hade ställt i utsikt.

Vad vi då hoppades på var att det skulle finnas socialdemokrater som hade tillräckligt socialt ansvar och politiskt kurage för att rösta för reservationen i fråga. Så blev nu trots allt inte fallet, när det blev omröstning. Däremot ställde sig vpk-ledamöterna i riksdagen bakom den borgerliga reservationen, vilket innebar att det blev en vinst för den borgerliga gruppen i utskottet och för reservationen.

Det är detta som vi hoppats skulle ge resultatet att regeringen skulle följa riksdagens bestämda åsikter i det här fallet och lägga fram ett nytt förslag, som skulle innebära en förbättring från den 1 januari 1986. Därför, herr statsråd, kan vi inte nöja oss med ett svar som innebär att förslaget kommer så snart som möjligt.

Anf. 135 Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Herr talman! Jag måste reagera en smula på uttrycket politisk ovilja. Det var faktiskt så att mot det förslag som vann genom att borgarna och vpk gick tillsammans fanns ett förslag från vår sida om ett ökat innehåll i det bilstöd som redan fanns utan att ändra på själva uppbyggnaden av stödet.

Jag vill erinra om att den enighet som låg till grund för reservationen ändå var ganska bräcklig. Det inser man när man nu börjar granska hur förhållandet faktiskt var. Nils Carlshamre, som förde reservanternas talan, betecknade bilstödskommitténs förslag som otympligt och menade att det knappast kunde ge den önskade effekten. Margó Ingvardsson, som talade för vpk, uppmanade riksdagen att glömma bort bilstödsutredningens förslag. Det var mycket dåligt enligt vpk:s mening. Vad man alltså var enig om var att ett nytt förslag behövs. På den punkten vill jag ansluta mig till den mening som kommit till uttryck. Jag tycker att bilstödet behöver ses över. Utredningsarbete pågår nu. Vi är alltså eniga.

Anf. 136 KENTH SKÅRVIK (fp):

Herr talman! Jag är tacksam för det senaste beskedet. Jag hoppas att det skall ge resultat så snart som möjligt. Vi har alltså sagt att bestämmelserna skall gälla från den 1 januari 1986.

Beträffande den politiska oviljan är det faktiskt så att man nu hållit på med utredningsarbete i den här frågan i 20 år. Då tyckte vi att man borde kunna komma fram till någonting också.

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

Meddelande om interpellation

Det är mycket riktigt att vi i viss mån hade olika åsikter i våra motioner. Vi ansåg att nivån i det förslag som hade lagts fram av socialdemokraterna var för låg. 35 000 kr. skulle man få för att köpa en bil. Men vi vet att man i princip måste ha en ny bil för att klara problemen. Vi tyckte också att inkomstgränserna – 60 000 kr. med avtrappning vid 76 000 – var på för låg nivå. Det var dessa saker som vi reserverade oss för. Det var detta beslutet gällde.

Anf. 137 Statsrådet BENGTT LINDQVIST:

Herr talman! Jag vill bara erinra om att det här faktiskt är ett mycket komplicerat material. Jag har räknat att det är nio olika former av stöd som bilstödet egentligen innehåller, varav flertalet är statliga stöd av olika slag och ett är ett landstingsstöd. Dessutom tillkommer frågan om personkretsen. Jag menar att det fortsatta utredningsarbetet skall utgå från att det är utvidgning av personkretsen som vi diskuterar. Därutöver skall vi se om vi kan åstadkomma en förenkling och en större effektivitet när det gäller själva bilstödet.

Anf. 138 KENTH SKÅRVIK (fp):

Herr talman! Det som statsrådet här säger är helt riktigt och var skälet till att vi inte blev överens med socialdemokraterna om det förslag som var framlagt. Vi ansåg att det hela var för bräckligt. Vi tyckte att man efter så långt utredningsarbete borde ha kommit med ett förslag som var acceptabelt för oss alla. Vi är säkert alla eniga om att det behövs en ordentlig genomgång av stödet. Jag hoppas nu att en sådan genomgång görs och att vi kan närma oss i det här fallet, för de handikappade väntar.

Överläggningen var härmed avslutad.

44 § Anmäldes och bordlades

Propositionerna

1985/86:22 Avgifter i ärenden om lokala kabelsändningar m. m.

1985/86:55 Sammanhållen skatteförvaltning, m. m.

1985/86:57 Kassettskatten

1985/86:58 Jämknings i skyldigheten att lämna kontrolluppgifter

45 § Meddelande om interpellation

Meddelades att följande interpellation framställdes

den 7 november

1985/86:42 av *Karl-Gösta Svenson* (m) till arbetsmarknadsministern om ungdomsarbetslösheten i Blekinge län:

Blekinge län tillhör de län som har den högsta arbetslösheten i landet. Det mest oroväckande för Blekinges vidkommande är den mycket höga

ungdomsarbetslösheten. Vid utgången av september månad år 1985 var 7,1 % av ungdomarna i åldern 16–24 år arbetslösa i Blekinge län. Endast Norrbottens län är värre drabbat med en ungdomsarbetslöshet på 7,5 %. Dessutom har Blekinge en mycket stor andel ungdomar i åldern 18–19 år som är engagerade i ungdomslag.

Enligt uppgift från länsarbetsnämnden i Blekinge län har 1 514 personer erhållit arbete under september månad. Det är emellertid endast 608 personer som har erhållit ett riktigt jobb. Resterande har beretts arbete genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Blekinge har sedan lång tid en negativ befolkningsutveckling. Den har sin grund i ett växande födelseunderskott, beroende på att yrkesverksamma unga människor har flyttat från länet. Denna tendens förstärks av att ungdomar måste flytta från länet för att få ett riktigt jobb. Det har gått så långt, att arbetsförmedlingen i länet rekommenderar ungdomarna att flytta, därför att jobb saknas.

Det är uppenbart, att arbetsmarknadssituationen i Blekinge är oroande. Den är naturligtvis värst för dem det drabbar, den enskilda människan som blir utan arbete eller inte kan få något riktigt jobb efter avslutad utbildning. Den är emellertid också en allvarlig fara för länets framtid. Genom att våra ungdomar nödgas söka sig till andra regioner för att få ett riktigt jobb försvåras möjligheten även på lång sikt att vända den negativa befolkningsutvecklingen.

Med hänsyn till vad ovan anförts är ungdomsarbetslösheten i Blekinge mycket hög trots goda konjunkturer och olika former av arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Jag vill därför ställa följande fråga till arbetsmarknadsministern:

Vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta för att förbättra möjligheten för ungdomar att få ett riktigt jobb?

46 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 7 november

1985/86:164 av *Hugo Hegeland* (m) till finansministern om gränsen mellan beskattning och konfiskation:

I jämförelse med övriga nordiska länder framstår den svenska arvsbeskattningen som konfiskatorisk – till vissa delar även den svenska inkomstbeskattningen. Detta allvarliga förhållande har bl. a. föranlett ett ökat antal svenskar att flytta utomlands. Med anledning härav vill jag fråga:

I vilken utsträckning är finansministern beredd att medverka till en rimlig gränsdragning mellan beskattning och konfiskation vad avser arvs- och inkomstbeskattningen?

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

1985/86:165 av *Ingrid Hemmingsson* (m) till finansministern om ideella föreningars skyldighet att betala arbetsgivaravgift för idrottsutövare:

Meddelande om frågor

Med anledning av utslag i regeringsrätten kan idrottsföreningar bli skyldiga att betala arbetsgivaravgift för idrottsutövare som erhållit ersättning för sina insatser eller andra tjänster utförda för föreningens räkning.

Avgiftsskyldigheten inträder om ersättningen utgjort en stor del av totala inkomsten och därmed kan jämföras med inkomst av förvärvsarbete.

Enligt gällande lag kan avgiftsuttaget ske retroaktivt och omfatta sju år tillbaka i tiden. Om så sker innebär det för många idrottsföreningar en stor ekonomisk belastning, som ej har kunnat förutses i budgetarbetet. Det förefaller orimligt att ett utslag i regeringsrätten som innebär en ny tolkning av en lagstiftning skall få den effekten för föreningarna.

Är finansministern beredd att ta initiativ till att en retroaktiv avgiftsskyldighet inte drabbar de ideella föreningarna?

1985/86:166 av *Per Stenmarck* (m) till kommunikationsministern om ordningen för godkännande av privatägd teleutrustning:

Den 1 november upphörde televerkets monopol på telefonapparater. Granskning och godkännande, både av televerkets egna och konkurrenternas telefoner sker emellertid av en enhet inom televerket. Denna ordning är oacceptabel. Risk för sammanblandning av televerkets olika uppgifter kan inte uteslutas.

Regeringen har nu tillsatt en utredningsman, som enligt ett pressmeddelande från kommunikationsdepartementet bl. a. skall ”granska den nuvarande ordningen att televerket godkänner privatägd teleutrustning”. Vidare sägs att ”ledstjärnor för utredningsarbetet och förslagen skall vara att myndighetsutövningen skall vara kompetent och opartisk”.

Delar kommunikationsministern det från borgerligt håll framförda förslaget att godkännandefunktionen bör brytas ut ur televerket?

1985/86:167 av *Erik Hovhammar* (m) till finansministern om åtgärder för att underlätta generationsskiften i familjeföretag:

Vilka åtgärder tänker regeringen vidtaga för att underlätta generationsskiften i familjeföretag?

1985/86:168 av *Per-Ola Eriksson* (c) till industriministern om befolkningskoncentrationen i Stockholms län:

Befolkningskoncentrationen till Stockholms län fortsätter i snabb takt samtidigt som de s. k. skogslänen avfolkas. Under årets tre första kvartal har folkmängden i Stockholms län ökat med drygt 11 000 personer. Den kraftiga ökningen beror främst på stor inflyttning från andra delar av landet.

Ökad befolkningskoncentration innebär att såväl Stockholmsregionen som glesbygdslänen får problem. De belastningar som t. ex. trafikproblemen leder till för människor och miljö i storstadsregionen är mycket betungande.

Därtill kommer köerna till bostäder och ett ökat tryck på arbetsmarknaden samtidigt som skogslänens situation kraftigt försämras.

Med anledning härav vill jag ställa följande fråga till industriministern:

Vilka åtgärder är industriministern beredd att vidta för att minska befolkningskoncentrationen till Stockholms län och stoppa avfolkningen av skogslänet?

1985/86:169 av *Per-Ola Eriksson* (c) till justitieministern om behandlingen i regeringsrätten av visst besvärssärende:

Vid sammanträde med Gällivare m. fl. församlingars kyrkliga samfundets kyrkofullmäktige i december 1982 utsågs ledamöter i det samfälliga kyrkorådet. Enär framställt yrkande om proportionellt valsätt inte upptogs till behandling inlämnades besvär till kammarrätten, som sedermera upphävde kyrkofullmäktiges beslut. Kammarrättens beslut överklagades därefter till regeringsrätten, som ännu inte avgjort ärendet, trots att mandatperioden snart är slut.

Med anledning härav vill jag ställa följande fråga till justitieministern:

Vilka åtgärder är justitieministern beredd att vidta för att påskynda ärendebehandlingen i regeringsrätten?

47 § Kammaren åtskildes kl. 17.54.

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

/Gunborg Apelgren

Prot. 1985/86:22
7 november 1985

Meddelande om frågor